

Lišauskas Vladas
31 Norwood Ave
Brooklyn 8, N. Y.

LASVOJI LIETUVA

Lietuvių laikraštis
Lietuvos
Aptarmos Sąjūdis

911 W. 32 St.,
Chicago 8, Ill.
LAfayette 3-8544

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

Lasvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

Lithuanian Newspaper
Published by Lithuanian
Regeneration Association

911 W. 32 St.,
Chicago 8, Ill.
LAfayette 3-8544

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

XI metal.

Kaina 10 c.

Ketvirtadienis, lapkričio (November) 14 d. 1957 m.

Kaina 10 c.

Nr. 22 (322)

VOKIETIJOS SUVIENIJIMAS

Bronius Rekyva

Man atrodo, kad Vakarų Vokietija yra kraštas, kur mažiausiai kalbama ir galvojama apie artėjantį karą. Tarp tyliai vykdomų įvairių karinių pasiruošimų ir aiškių ženklų į III pasaulinį karą, — masės stengiamasi užliūliuoti įvairiais gražiais pasakojimais ir pasakomis apie grožio karalaites, kad "mis Germany" verkusi, kad jai tekusi tik 5 vieta, girdi, teisejai buvę šališki, kita "mis" verkusi iš džiaugsmo; Grace Kelly nori gauti karalienės karūną, buvusi pas popiežių, kuris neva pažadėjęs; filmų artistas Jurgens gyvenęs viloje, kurios nuoma mėnesiui siekia 12.000 DM, bet dabar pirkšias vilą, kurioje būsią labai daug kambarių, labai gražus sodas ir t. t. Gina Lollobrigida, samdysianti vokiečiai auklę; keiserina Soraya vieną dieną serganti, kitą dieną geriau jaučiasi ir t. t. Prie tokių žinučių priklauso ir futbolas. Per paskutinius balsavimus, 35% balsuotojų neturėjo jokio supratimo apie jokiais partijas, o 22% nežinojo už ką balsuoti, bet puikiai žinojo futbolų žaidėjų vardus ir jų blogas bei geras puoses.

Tuo tarpu, neperseniai buvo paminėta 100.000 Bundeswehr kario priėmimas. Dabar Vakarų Vokietija turi per 100.000 karių armiją. Rytų Vokietija pravedė manevrus su visais turimais daliniais ir jėgomis, tuo norėdami pademonstruoti savo jėgą. Atrodo, ruošiamasi antram Korėjos karui, bet jau Europoje. Atrodo, šiandien jau niekas nebetiki, kad yra galimas Sovietų Sąjungos sunaikinimas be karo. Vengrijos įvykiai parodė, kad Sovietai nesibaido jokių priemonių išlaikymui savo pozicijai. Sovietų lengvatos Lenkijoje sukelia dar didesnių rūpesčių, kas su Molotovo ir Malenkovo nuvertimu leidžia spręsti, kad Sovietų Sąjunga stengsis pagerinti sovietų gyventojų ekonominį lygį ir tuo iš vakariečių gali išmūšti stiprų pliusą. Demokracija pasirodė esanti bejėgė prieš komunizmą ir dabar organizuojama nacionalizmas.

Rugsėjo 21—22 dienomis, įvairiuose Vakarų Vokietijos miestuose įvyko įvairūs išvietinių vokiečių suvažiavimai, kuriuose buvo reikalaujama Klaipėdą, Sudetų kraštą ir kitas "vokiškas" sritis sujungti su Vokietija. Sovietų Sąjungoje esą dar 1.5 milijono vokiečių piliečių ir 80.000 pareiškė norą repatriuoti Vokietijon. Estijoje esą 30.000 vokiečių, o Klaipėdos krašte 12.800. Rytprūsioose vokiečių beveik nesama, nes lenkai ir kiti ten esantieji gyventojai atsikako dirbti pas vokiečių vokiečius yra priverstas arba pats dirbti, kaip pagalbinis darbininkas, arba iš ten išsikraustyti. Visi tie suvažiavimai buvo praversti — dvasioje kaip "gerais laikais" ir buvo giedamas himnas "Von der Maas bis an die Memel". Taip pat buvo kritikuojama Bonos vyriausybė, kad ji nesilimanti jokių žinginių tas "grynai vokiškas" sritis sujungti su Vokietija, bet išvietintieji vokiečiai niekada neatsizadėsią savo žemių ir t. t. Atrodo, kad einama prie to, kad Bonos vyriausybė laikosi visų susitarimų, bet kadangi tiek daug jos piliečių nori grįžti į savo kilmes kraštus, jie bus priversti imtis kokių nors priemonių.

Kad Vokietijos suvienijimas nėra galimas be karo, aiškiai parodė

jau Berlyno konferencija 1954 metais. Įdomus ir tas faktas, kad Berlyno konferencijoje dalyvavo du "išminčiai" — Molotovas ir Edemas — jau savo atgyveno ir nuėjo "ilsėtis". Prisiminkime tų diplomatų pasisakymus Berlyne. Ede nas savo kalboje pareiškė, kad — "mes turime su Sovietų Sąjunga sutartį, kuri dar daugelį metų galioja. Mes tų susitarimų tvirtai laikomės. Tai yra garantija, kad mes niekuomet neprisidėsime prie agresijos prieš Sovietų Sąjungą, bet atvirkščiai mes esame įpareigoti, dvigubai įpareigoti, priešintis kiek vienam agresijos aktui prieš Sovietų Sąjungą".

Molotovas, tar kitų savo išvedžiojimų, priminė Jaltos konferenciją 1945 metų vasario mėn., kur buvo sakoma, kad "tai yra mūsų tvirta valia, vokiečių militarizmą ir nacionalizmą sunaikinti ir pasirūpinti, kad Vokietija niekada daugiau nesudarytų pavojaus pasaulio taikai. Potsdamo konferencijoje buvo panašiai pasisakyta ir su tuo sutiko visi "didieji". Taip pat yra prancūzų — sovietų, anglių — sovietų ir anglių — prancūzų sutartys, kurios kaip tik ir yra tam tikslui, kad užšlopinti naują vokiečių militarizmą".

Dales toje konferencijoje nieko daugiau pelika, kaip kad papasakoti, kad Jaltos ir Potsdamo susitarimai buvo padaryti vykstant karo veiksmams ir tai buvo provizoriški susitarimai. Girdi, Prancūzija buvo taip pat vokiečių okupuota, bet ji taip pat siekianti Vokietijos suvienijimo. Viskas vyko nesklaidžiai, aiškiai matėsi vakariečių neryžtingumas ir neturėjimas jokių galimybių iš savo ankščiau padarytų susitarimų išsisukti.

Po konferencijos, Vakarų Vokietijos kancleris Adenaueris, savo kalboje pareiškė, kad Vokietijos suvienijimo trokšta ne tik vokiečiai, bet kiekvienas taiką ir tiesą mylįs žmogus, gyvenęs laisvėje.

Gal kiltų jau ir klausimas, kokią suvienytą Vokietiją turima galvoje. Iš vokiškos spaudos gausiai vaizdas, kad su visomis "vokiškoms" žemėmis. 1937 metų siena esanti neteisinga.

Kuomet paskutiniu laiku Gomulka lankėsi Jugoslavijoje ir Tito pareiškė, kad dabartinė Lenkijos — Vokietijos siena jis laiko pastovia ir ateities siena, Bonoje kilo baisiausias triukšmas. Girdi, Tito kišasi ne į savo reikalus, jis neturįs jokios teisės pasisakyti tuo reikalu ir pan. Į tai atsakydama Gomulka pareiškė, kad bet koks pakeitimas Oderio — Neisės sienos, reiškia karą.

Šiandien mes turime patį biauriausią ir didžiausią žemės rutulio pasidalinimą. Gyvename tokių "išminčių" amžiuje, kuriems kelias milijonų žmonių nesudaro jokios problemos. Girdi, tau priklausio tie plotai, o man tie, tose žemėse gyvenančių gyventojų nėra reikalo nei atsklausti, ar jie nori būti valdomi "demokratų" ar "komunistų", tam yra policija. Ir tos visos niekšybės yra pateisinamos vienu žodeliu "politika".

POLITIKOS LAUKUOSE

PASTOVESNĖS POLITIKOS PERSPEKTYVOS

Akylai sekant Amerikos pastarųjų metų vedamą užsienio politiką ir jos niuansus užsienyje, bei turint galvoje kai kuriuos Europinio pobūdžio mūrmėjimus, kad Amerika per mažai domisi europiniais reikalais ir per tai prarandanti pozicijas su agresyviais Rytais, tenka pažūrėti, kaip iš tikrųjų yra.

Vienos dienos, ar taip vaidinama momentinė politika, eiliniam žmogui buvo ir liks suprantamesnė už tą, kuri yra kuriama desėtkams metų pirmyn. Šito pasėkoje, tiek Hitlerio veštoji politika, tiek Sovietų, kaip aiškiai vedama momentinės politikos ženkle, yra mums suprantamesnė už amerikonišką — pastovesnę politiką. Reikia pasakyti, kad ir prieškarinė Europa, kol neatsidūrė totalistinių režimų sukuryje — momentinės politikos orbitoje, kūrė pastovesnę taiką. Betgi, totalistiniams režimams išgalėjus, ji iš pastovesnės politikos rėmų Europoje buvo išmūšta. Ji neišlaikė prieš Rytų sukurtą momentinės politikos doktriną ir, spaudžiama kasdienybės tiek iš oro, tiek iš žemės, buvo priversta sulaužyti senąsias politikos tradicijas ir pasitenkinti politiniu žaidimu.

Net konservatyvioji Anglija, savo laiku sukūrusi pastovesnės politikos doktriną, atsidūrusi momentinės užsienio politikos veikimo rate, socialistiniai nusiteikusių darbių sprogdoma iš vidaus, turėjo senosios politikos atsisakyti. Per greitai ir staigūs momentinės politikos užsachavimai, ją mušė išmuše iš senų ir išbandytų vėžių. Gi Amerikos tuolaikiniai užsienio politikos vairuotojai nepajėgė susigaudyti padėtyje ir išista eilė laisvųjų tautų tapo momentinės politikos aukomis.

Net ir karui pasibaigus, Sovietų staiga sukurti momentinės politikos faktoriai, kaip pavertę tautų išlaisvinimo problemas, Rytų ir Vakarų Vokietijos apjungimo reikalai, Kinijos išmušimas iš Vakarų pasaulio interesų sferos, o pagaliau ir Sovietų užtvirta kova Korėjoje, be gilesnio nusistatymo užsienio politikoje, amerikiečius įvėlė į momentinės politikos sukurtą chaosą — Korėjos karą.

Ir šiandien tebekyla rimtas klausimas, prie būtų buvę prieita, jei į Amerikos politikos vairuotojų postą nebūtų atėjęs D. Eisen-

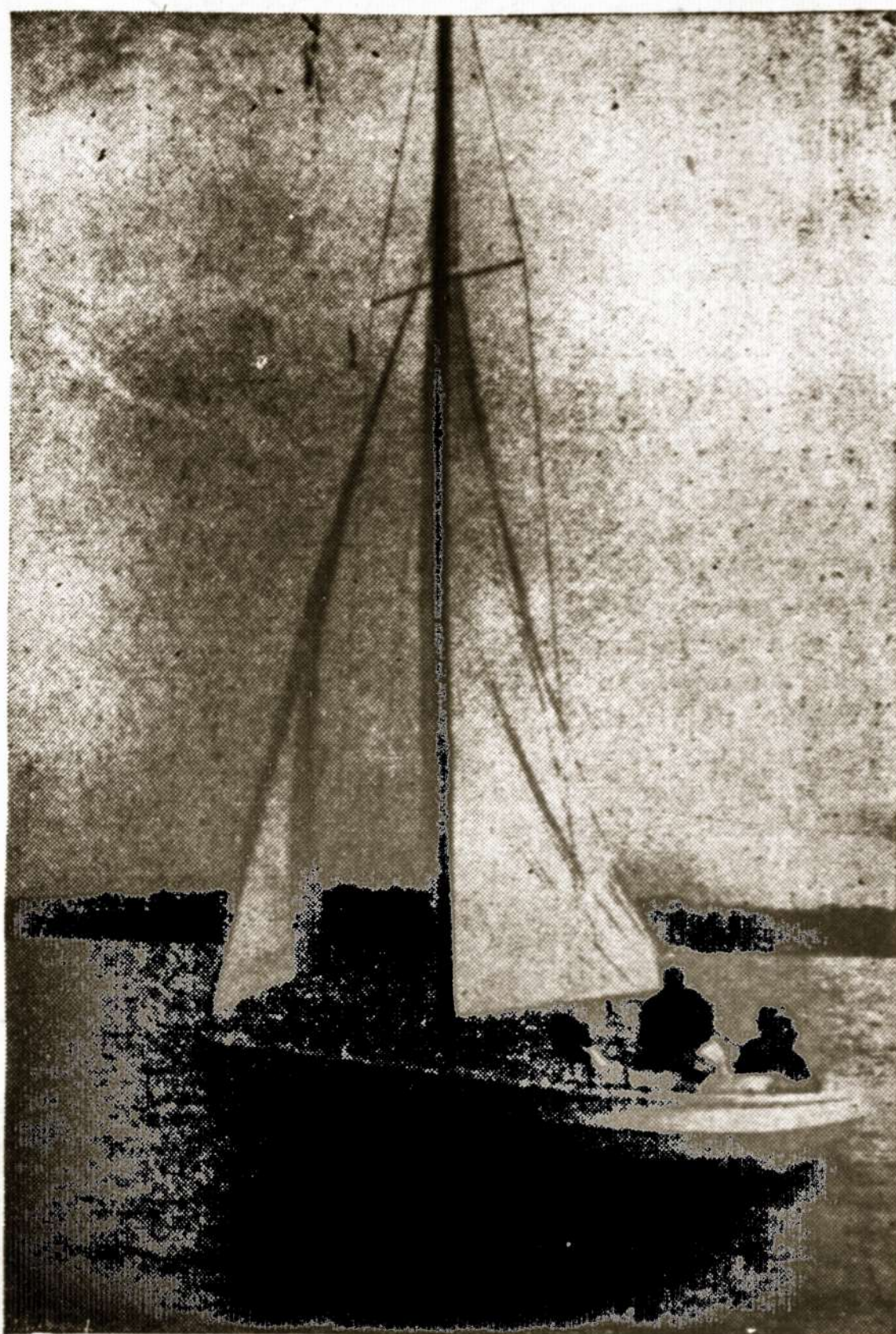
hower ir J. F. Dules. Jie pirmieji suprato, kad norint Sovietus ilgesniam laikui sulaukyti nuo naujų provokacinių veiksmų, kad atsisototi prieš momentinę politiką — reikia ieškoti ko nors pastovesnio. Jie sustabdė Korėjoje Sovietų surengtas žmonių skerdynes ir pradėjo ieškoti kelių, vedančių į pastovumą. Deja, Sovietų sukurti momentinei politikai plėtotis židiniai ir tiesiamis naujai momentinei politikai gairės artimuose Rytuose ir Egipte, bei Vakarų nepastovumas, vyksta viduje dėl politinio susiskaldymo, dirguojamo iš Maskvos — nesudaro šviesesnių perspektyvų į ateitį. Ir iš kur bus, jei Vakarų valstybių ribose veikia socialistai, per akimirkas išvirsta komunistais. Taip pat nemažai sunkumų amerikoniškai ir bendrai Vakarų politikai sudaro ir Vakarų valstybių centre vyksta Prancūzijos valdžios nepastovumas. Ir kaip galima Prancūzijai pasitikėti, kada ji savo nepajėgumu susitvarkyti — tą pajėgumą griaua, kada jos valdžia keičiasi ne dienoms, bet valandomis, kada jos socialistai kuria laikraščius neva socialistinėms ir žmoniškoms idėjoms ginti, o žiūrėk, kitą dieną, tas pats laikraštis jau komunistų rankose beesąs. Pati blogiausioji yda, kad šitoks išdavimas plaukia ne vien iš Prancūzijos kairiųjų elementų, bet iš Italijos, Vakarų Vokietijos ir dalinai iš viso pasaulio socialistinių sluoksnių, neatsižvelgiant, kokiais vardais jie besivadintų.

Šita padėtis Ameriką veda ir turi vesti ant šalto galvojimo kelio. Jos vadovai, norėdami išvengti grėsiančio pavojaus iš Rytų momentinės politikos, kaip generalinio štabo karininkai, turi skaičiuoti ir kiekvieną dieną giliau įsisąmoninti, kad ne idėjos, kuriančios momentinę politiką ateitį lemia, bet šaltas padėties apskaičiavimas ir jos įvertinimas atečiai. Ir beveik yra tikra, kad kiek Amerika šita padėtį pajėgs išlaikyti, tiek ir didesni sukrėtimai vargiai yra galimi, nes Sovietai gerai žino, kad prieš pastovesniąją politiką, momentinė politika turi kapituoti. Jie gerai žino, kad priešingu atveju galima susilaukti tų pačių išdavų, kokias sulaukė vienas iš momentinės politikos kūrėjų — Hitleris.

Su karžygiais
Šia iškilminga proga, mūsų mintys, mūsų jausmai veda mus visus pas karžygius gimtajame krašte ir išblaškytus po platųjį pasaulį, kurie paukojo savo gyvybę ant tėvynės aukuro ir mirė sveltimoje šalyse, nepakeldami sunkios buitės naštos ar netikėtumų. Prisiminkime sąjūdžio narius, per anksti pasitraukusius iš mūsų tarpo... Tad atiduokime jiems tai, ką privalome atiduoti... (Čia jie pagerbiami).

Darbo posėdžių eiga

Čia pacituotomis mintimis pradedo darbo posėdžiai ir šių minčių dvasioje vystėsi suvažiavimo darbai. Reikia pasakyti, kad šis suvažiavimas buvo vienas gražiausių LASO susibūrimų JAV ribose. Tenka pasidžiaugti, kad suvažiavime dalyvavo Lietuvos Nacionalistų Partijos Komiteto pirmin. dr. V. Misiulis. Jei lig šiol tarp LASO ir Lietuvos Nacionalistų Partijos Komiteto santykiai buvo geri ir draugiški, tai po šio suva-

Pūski vėjelį, neški laivelį į tėviškėle...

klausomybės atstatymo, Sąjūdžio išplėtimo, tad eikime garbingo lietuvio keliais, vedančiais į savąjį kraštą. Juk tikime Lietuvos laisve, jos prisikėlimu amžinam gyvenimui. Ir Sąjūdis įpareigoja mus šiuo keliu eiti".

Ar viską padarei, ką galėjai?

"Išmušus laisvės valandai, neklaus Tėvynė, kiek tulžies išliejai savo aklam užsipyrime į smulkmenas įsikabines, o paklaus tavęs, ką gero esi jai padaręs, kad ji gyva išliktų. Ar tinkamaiėjai pareigas laisvam pasauly begyvenamas, kai ji vargo grandinėmis surakinta, krauju ir ašaromis tavogimty dirvonų plotus laistė ir savo brangių sūnų bei dukrų lavonais tolimo Sibiro taigas klojo. Ar galėsimė tada į jos didelę kančią išvargotą veidą ir ašarų išplautas akis žiūrėdami, pasakyti: taip aš viską padariau, ką galėjau... Taigi, bičiuliai, mes negalime bejausmiai likti tėvynės šauksmui".

Su karžygiais

Šia iškilminga proga, mūsų mintys, mūsų jausmai veda mus visus pas karžygius gimtajame krašte ir išblaškytus po platųjį pasaulį, kurie paukojo savo gyvybę ant tėvynės aukuro ir mirė sveltimoje šalyse, nepakeldami sunkios buitės naštos ar netikėtumų. Prisiminkime sąjūdžio narius, per anksti pasitraukusius iš mūsų tarpo... Tad atiduokime jiems tai, ką privalome atiduoti... (Čia jie pagerbiami).

Darbo posėdžių eiga

Čia pacituotomis mintimis pradedo darbo posėdžiai ir šių minčių dvasioje vystėsi suvažiavimo darbai. Reikia pasakyti, kad šis suvažiavimas buvo vienas gražiausių LASO susibūrimų JAV ribose. Tenka pasidžiaugti, kad suvažiavime dalyvavo Lietuvos Nacionalistų Partijos Komiteto pirmin. dr. V. Misiulis. Jei lig šiol tarp LASO ir Lietuvos Nacionalistų Partijos Komiteto santykiai buvo geri ir draugiški, tai po šio suva-

žiavimo, tie santykiai, reikia manyti, bus dar draugiškesni ir dar šiltesni. Dr. Misiulio pareikštos mintys itin buvo džiugios, o taip ir iš LASO bičiulių parodytas džiaugsmas, reikia manyti, kad šios dvi nacionalistinės grupės artimoje ateityje apjungs savąsias jėgas bendram nacionalistiniam darbui ir susilauks grazilų bendro darbo vaisių.

Darbo posėdžiams vadovavo prezidiumas, kurį sudarė: inž. A. Rimas — pirm., p. Pašakarnienė ir K. Radvila.

Mandatų komisija susidėjo iš: Kačinskienės, St. Juozaičio ir Marcinkėno.

Rezoliucijų komisija buvo sudaryta iš: J. Masionio, Alf. Žiedo ir Vyt. Pašakarnio.

Veiklos ataskaitiniai pranešimai

Sudarius prezidiumą ir komisijas, sekė ataskaitiniai Vietininkijos valdybos, Vietininkijos priežiūros organų ir skyrųjų veiklos pranešimai, iš kurių paaiškėjo ne tik kas lig šiol yra padaryta, bet ir tas davė kryptį, kas turi būti artimoje ateityje daroma. Iš ataskaitinių pranešimų paaiškėjo LAS bendradarbiavimas su kitomis bendrinėmis lietuvių organizacijomis, Skautais, Lietuvių Karių Veteranų "Ramovė", Nepriklausomybės Tarka ir t. t. Pranešimai buvo gana platūs ir išsamūs. Po pranešimų sekė diskusijos — atliktų darbų įvertinimas, o jo jų ir naujų organų rinkimai.

Į naujuosius LASO Vietininkijos organus suvažiavimas išrinko: I valdybą: Valdybos pirm. — Joną Virbalį,

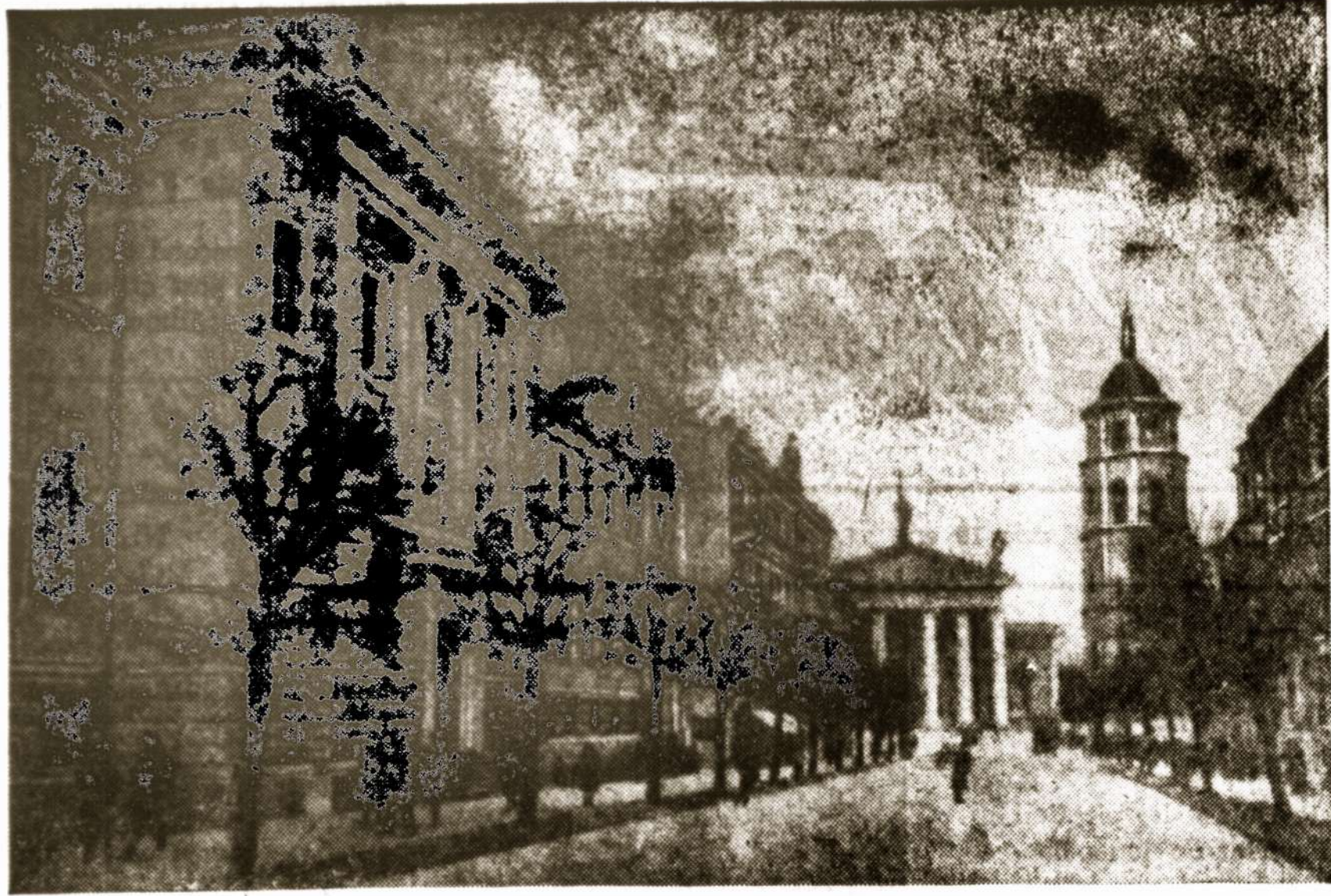
Valdybos sek. — Marijų Blyną, Organizacinio ir Jaunimo skyr. vadovu — K. Oželį,

Finansų skyr. vadovu — Vyt. Pašakarnį,

Kultūros ir propogandos vadovu — Z. Peckų,

Spaudos ir informacijos vadovu — Joną Šiaučiūną.

(Nukelta į 5 psl.)

Mūsų senasis Vilnius

Laiškas iš Vokietijos

Dėkui už Jūsų laišką ir visus priedus. Kartu dėkoju už spaudos siuntas. Vienoje siuntoje radau rašytojo J. Tininio "Sužadėtinę". Ją per porą dienų perskaičiau. — Dabar ji eina per rankas ir ją skaito kiti tautiečiai. Visi skaitantieji dėkingi už visas spaudos siuntas, o ypač už "Sužadėtinę". Nesu literatas nei literatūros žinovas. Todėl recenzijos negaliu pateikti. Mano nuomonė, tai gerų raštų mėgėjo nuomonė. Tie pasakojimai skaitosi lengvai ir patraukliai. O naują lietuvišką knygą gauti tremtyje visad yra didelis malonumas — dvasios atsigavimui.

Labai pasidžiaugėme, kad Mar gučio ir Sandaros parengimai taip gerai pavyko. Malonu mums čia buvo sužinoti, kad abu parengimai turėjo gausią publiką ir kad abi programos buvo geros ir gerai išpildytos.

Europos politikoje ir Vokietijos gyvenime naujienų daugybė, bet apie tai bent užsiminti būtų per daug, nes laiške to neprašys. Antra vertus, svarbiausias žinias juk ten gaunate. Todėl šiandien trumpai parašysiu apie tai, kas man ypač krenta į akį, beskaitant lietuvišką spaudą ir begalvojant apie mūsų lietuviškus reikalus.

Va "Darbininke" Nr. 57 (1957, rugpj. 9 d.) aprašyta lietuvių kunigų konferencija Europoje. Aprašyme radau du dalykėlius, kurie man sunkiai suprantami.

Ši suvažiavimą pinigais paremusių sąrašė stovi Duesseldorfo lietuvių vargo mokykla, aukavusi 23 DM. Kyla klausimas: kas gi neturtingesnis — kunigai ar vargo mokykla? Jei jau vargo mokyklos ima remti kunigų suvažiavimus, tai gal jom ne taip blogai einasi. Man gi išrodo, kad turi būti atbulai — kunigų suvažiavi-

mas privalejo susirūpinti aukų rinkimu, kad parėmus vargo mokyklai. Kunigų suvažiavimo rengėjams ir pačiam suvažiavimui toks klausimas, matyt, neparėjo galvon.

Kitas dalykas man užklūvęs buvo tai tas, kad reikia šelpti besvei kačius kunigus. Jie negali dirbti ir esą sunkioje padėtyje. Vien Amerikoje yra daugiau, kaip 100 parapijų, kur uždarbiauja, be abejonės, daugiau, kaip 200 kunigų. Ir jie neįstengia sušelpiti savo šešių sergančių konfratūrų.

Dar liūdniau pasidarė, kai po kelių dienų pripuolamai gavau Čikagos šv. Jurgio parapijos leidinį, kur besą parašyta:

— "Mūsų parapijos buvusis kar nivalas šimet buvo gana pasėkmingas ir pelno liko \$9.066.42".

Dešimtoji šito pelno dalis minėtiems šešioms parapijoms būtų labai didelė parama per ištiesius metus. O tai tik vienas daugelio atsitikimų, kur toks parapijinis pelnas padarytas. Tik iš karinivali!

Gal čia kas nors užsisgaus ir sakys, ko čia svetimieji kaišioja savos nosis į kunigų reikalus. Tai būtų tam tikru žvilgsniu teisybė. Bet tokie reikalai liečia ne vien kunigus. Nes jei jau kunigai, parapijos, vienuolynai ir jų organizacijos tik tiek artimo meilės teparodo, kad neaprupina savo sergančiųjų ir be vietos esančių kunigų, tai ko laukti iš šiaip jau paprastų žmonių? Kur šaknis tokio neuleto reiškinio? Tai labai diskutuotina tema. Ir svarbi tema, juk tai liečia lietuvišką būdą, jo charakterį, apie kurį dažnai pareiškiame labai gerą nuomonę. O tikintiesiems labai svarbu sielos išgany mo klausimu. Juk yra aiškiai parašyta, kad į kairę bus statomi tie, kurie negalės pasirodyti su ar timo meilės darbais.

J. S.

Viešas pareiškimas

Ryšium su spalų mėnesio "Lietuvių Dienų" numeryje atspausdintu William Zorach aprašymu ir jo darbų iliustracijomis, iš daugelio lietuvių esu gavęs užklausimų, kodėl aš, kaip to žurnalo meno redaktorius ir pats kovojąs prieš komunizmą, kur jis bebūtų, mene ar gyvenime, sutikau, kad toks rašinys tame žurnale pasirodytų. Tuose laiškuose man nurodoma, jog William Zorach, kuris tame "Lietuvių Dienų" aprašyme vadinamas "Ižymiuoju Amerikos skulptorium iš Jurbarko", Congressional Records (84th—2ad session, June, 1956) figuruoja kaip dalyvaująs antiamerikinėje veikloje, priklausąs ir remiąs organizacijas, kurios JAV teisingumo organų yra paskelbtos subversyvinėmis. Man daro priekaištų tuo se laiškuose, kad aš remiu komunistų žurnalą, kurio tikslas yra kovoti prieš komunistus ir subversyviuosius.

Apgailėstaudamas, kad tas rašinys apie minėtą dailininką pasirodė "Lietuvių Dienose", tame žurnale, kuriam aš esu paskyręs tiek daug kūrybinių valandų ir į kurį buvau sudėjęs daug vilčių, aš protestuodamas pareiškiu, jog tas rašinys pasirodė visiškai be mano žinios ir sutikimo, ir todėl visa atsakomybė už tai lieka "Lietuvių Dienų" atsakingiems asmenims.

New York, 1957 m. spalio 31 d.
Povilas Puzinas
dailininkas

Ne mokslo patentai ir ne septineriopi talentai sudaro piliečių garbės vainiką, o darbas, darbas iš tikrų širdies motyvu.

Vaižgantas

EILERAŠČIAI

Marija Čarneckaitė — Sims
TĒVIŠKĒ ŠAUKIA

Per platų lauką upė banguoja,
Ūkanos veidą josios bučiuoja,
Riedančios bangos tartum dejuo- / ja...
Tėvyne mano, mane šauki!

Priglausiu galvą tau prie krūtī- / nės,
Šventosios žemės, mano gimtinės,
Žydinčios meilės, tos pirmutinės,
Tu pats gražiausias žiedas esi!

Nors ir erškėčiais takus išpintų,
Rankas ir kojas man surakintų,
Bet sielos man nenuspintų, —
Gerbt ir mylėti ją amžinai.

Bučiuoju veidą Tavo žaidžotą,
Likimo kančias jau atiduotą,
Ir garbę Tavo taip nuteriotą
Širdyje savo sunkiai nešu.

Motute upių, brangi Lietuva,
Su Nemunėliu ir su Dauguva,
Lai Tavo vardas amžiuose būva-
Suklupai šiandien, kelsies rytoj.

TREMTINYS

Laisvužė grįš šalelėn numylėton,
Grįšiu ir aš per slėnį takeliu:
Pajusiu džiaugsmą didį, neregėtą,
Panersiu jūroj saulės spinduliu.

Sušils sunki krūtinė suledėjus...
Paniūrė akys meile atsigaus,
Obelėlė močiutė pražydėjus,
Mane patiks, manėsi prisiglaus...

Ją glausiu, glausiu prie savo / krūtinės,
Bučiuosiu josios gėstančias akis.
Tenai, prie vartų mylimos gimti- / nės,
Savo vargelį ji man pasakys.

Laimužė grįš šalelėn numylėton-
Grįšiu ir aš, išvargęs, neramus...
Ten jaunystelėj tiek džiaugsmų / sudėta...
Prisiminimuose gera, gera bus...

Iš "Mano dainos", 1948 m.

JONAS GRIGOLAITIS-KOVOTOJAS IR KANKINYS

Rašo: Stepas Vyktintas

Ši m. lapkričio 18 d. Gautin-
ge mirė džiova ir gripu Jonas Gri-
golaitis, Mažosios ir Didžiosios
Lietuvos veikėjas, žurnalistas, poli-
tikas. Tai buvo didžiai nusipeli-
nusi asmenybė, pro kurią nei da-
bartis, nie ateitis negali praieiti
pro šalį.

Jonas Endrikis Grigolaitis gimė 1902 m. gegužės 30 d. Povilų kaime, Šilutės apskr., Mažojoje Lietuvoje. Jis augo, brenė ir mokėsi tuo metu, kai Vydūno atitautinimo idėjos sklido krašte. Nežinau, kiek Grigolaitis buvo vėdinistas, tačiau jo tauri, humaniška asmenybė yra tarytum Vydūno atovaista. Jis, kaip ir Vydūnas, tvirtai atsistoja lietuviškan kelian ir visą amžių tuo pačiu ginklu — talentinga plunksna kovoja dėl Lietuvos laisvės, jos savarankumo, jos kultūros.

Gerai pasiruošęs gyvenimui, baigęs Klaipėdos gimnaziją, Vytauto Didžiojo teisių fakultetą 1931 m., Grigolaitis iš Kauno grįžta į Klaipėdą ir čia tęsia jau anksčiau pradėtą organizacinį ir žurnalistinį darbą. Jis čia DULR iniciatorius ir steigėjas, jis čia Tautinės Lietuvių Jaunimo Klaipėdos krašte sąjungos "Santaros" pirminkas ir vadovas. Jis, kaip geras organizatorius, sugebėjo mases patraukti savo pusėn. Jo sąjamos lietuviškos idėjos Klaipėdos krašte derliai auga ir brandina tarpus visais. Grigolaičio dėka, "Santara" suvaidino milžinišką vaidmenį kultūros ir politikos srityse Klaipėdos krašte.

Iš prigimties Grigolaitis buvo žurnalistas ir jis buvo vienas iš geriausių pasirususių Lietuvos žurnalistų. Teisių mokslas jam buvo reikalingas, kad jis geriau galėtų ginti Lietuvos teises Klaipėdos krašte ir tarptautiniame forume. Jis stilingai rašė dviem kalbom: lietuvių ir vokiečių. Jis buvo ne tik gabus žurnalistas — rašytojas, bet ir spaudos organizatorius: vyriausias redaktorius, 1933 — 34 m. jam teko vadovauti "Lietuvos Keleiviui", 1934 — 38 m., dviem vokiečių kalba dienraščiams — "Ostsee Beobachter" ir "Baltischer Beobachter". Kas yra vadovavęs dienraščiams, tas puikiai žino, kiek energijos, organizacinio sumanumo ir dvasinių ver tybių tenka įdėti į laikraštį. Klaipėdoje gi ypatingai teko labai greit, labai sumaniai ir gabiai reaguoti, nes čia vyko milžiniškas atgimimo vyksmas. Grigolaitis čia buvo nepakeičiamas, nenuilstantis ir pasiaukojęs kovotojas.

1939 m. kovo 22 d. Hitleris atplėšia Klaipėdą nuo Lietuvos. Jonas Grigolaitis negali čia pasilikti, nes jis žino, kad dar kova nebaigta. Jis persikelia gyventi į Kauną. Jis čia paskirtas "ELTOS" redaktoriumi. Tačiau greit ir čia pasidaro nebesaugu: pavojus įsenka į Lietuvą iš Rytų. Raudonieji skėriai užplūsta laisvę mylinčius ir ramius Lietuvos žmones. Grigolaitis atsideduria tarp kūjo ir prie-

kalo. Jis bėga nuo raudonos meškos ir pakliūva į rudo vilko nasrus. Tai didžiausia lietuvių kovotojo tragedija.

1941 m. Grigolaitis su šeima repatrijuoja į nacių Vokietiją ir iš karto jis yra paimamas į kacetą. Naciai nenorėjo Grigolaičiui dovanoti už lietuvišką veiklą. Jonas Grigolaitis ketverius metus pake- lia žemiškąjį nacių pragarą. Kas yra skaitęs Grigolaičio "Nacių Pragare", tas gali palyginti su Dantės pragaru ir pasakyti: Dantės fantastiniame pragare malonu būtų pasišildyti, bet realiam ir bu deliškam nacių pragare nenorėčiau nei vienos dienos pabūti. Šis žemiškasis pragaras daug baisnis ir visą amžių tuo pačiu ginklu — talentinga plunksna kovoja dėl Lietuvos laisvės, jos savarankumo, jos kultūros.

Gerai pasiruošęs gyvenimui, baigęs Klaipėdos gimnaziją, Vytauto Didžiojo teisių fakultetą 1931 m., Grigolaitis iš Kauno grįžta į Klaipėdą ir čia tęsia jau anksčiau pradėtą organizacinį ir žurnalistinį darbą. Jis čia DULR iniciatorius ir steigėjas, jis čia Tautinės Lietuvių Jaunimo Klaipėdos krašte sąjungos "Santaros" pirminkas ir vadovas. Jis, kaip geras organizatorius, sugebėjo mases patraukti savo pusėn. Jo sąjamos lietuviškos idėjos Klaipėdos krašte derliai auga ir brandina tarpus visais. Grigolaičio dėka, "Santara" suvaidino milžinišką vaidmenį kultūros ir politikos srityse Klaipėdos krašte.

Iš prigimties Grigolaitis buvo žurnalistas ir jis buvo vienas iš geriausių pasirususių Lietuvos žurnalistų. Teisių mokslas jam buvo reikalingas, kad jis geriau galėtų ginti Lietuvos teises Klaipėdos krašte ir tarptautiniame forume. Jis stilingai rašė dviem kalbom: lietuvių ir vokiečių. Jis buvo ne tik gabus žurnalistas — rašytojas, bet ir spaudos organizatorius: vyriausias redaktorius, 1933 — 34 m. jam teko vadovauti "Lietuvos Keleiviui", 1934 — 38 m., dviem vokiečių kalba dienraščiams — "Ostsee Beobachter" ir "Baltischer Beobachter". Kas yra vadovavęs dienraščiams, tas puikiai žino, kiek energijos, organizacinio sumanumo ir dvasinių ver tybių tenka įdėti į laikraštį. Klaipėdoje gi ypatingai teko labai greit, labai sumaniai ir gabiai reaguoti, nes čia vyko milžiniškas atgimimo vyksmas. Grigolaitis čia buvo nepakeičiamas, nenuilstantis ir pasiaukojęs kovotojas.

1939 m. kovo 22 d. Hitleris atplėšia Klaipėdą nuo Lietuvos. Jonas Grigolaitis negali čia pasilikti, nes jis žino, kad dar kova nebaigta. Jis persikelia gyventi į Kauną. Jis čia paskirtas "ELTOS" redaktoriumi. Tačiau greit ir čia pasidaro nebesaugu: pavojus įsenka į Lietuvą iš Rytų. Raudonieji skėriai užplūsta laisvę mylinčius ir ramius Lietuvos žmones. Grigolaitis atsideduria tarp kūjo ir prie-

Vos gyvas išėjęs iš kacetų, Grigolaitis greit atsigauja ir įsijungia į lietuvių veiklą Vakarų Vokietijoje. Jis čia 1946—49 m. Lietuvių Bendruomenės centro komiteto narys, Hanau tremtinių lietuvių stovyklos vadovas, Lietuvių evangelikų bažnyčios tarybos vicepirmininkas ir daugybės organizacijų narys. Velionis nesigaili sveikatos lietuviškiems reikalams. Ir dirba paskutines savo jėgas paaukodamas. Pasireiškus džiovai, jis buvo priverstas atsigrūti į Gau tingo sanatoriją, kur ilgas metus turėjo pakelti ligos kančią. Del silpnos širdies, negalėjo jam daryti plaucijų operacijos ir jo gyvybė palengva gėso. Užpuolęs gripas, galutinai pakirto jo gyvybę.

Velionį man teko pažinti arčiau, kaip žmogų. Jis buvo ne tik atkaklus kovotojas dėl Lietuvos Nepriklausomybės ir kankinys dėl Lietuvos didžiųjų idėjų, bet ir vėdūniško žmoniškumo kaupnia asmenybė. Jis neturėjo net pykčio savo didžiausiam priešams. Jis su didžiausia meile kalbėjo apie visas tautas ir visus žmones. Jo dvasios kilnybė ir retai užtiknamas taurumas jam suteikė jėgų pakelti didžiausio kankinio likimą.

Jono Grigolaičio idėjinis palikimas yra didelis ir brangus. Jo didžioji idėja — Lietuvos savarankumo idėja mus ir būsimas kartas ves ateitin su tuo pačiu grigolai- tišku atkaklumu gyventi ir kovoti dėl Lietuvos valstybės ir tau- tos teisės būti laisviems ir nepriklausomiems.

Tegul Tavo pelenai, brangus Jonai, grįžta į būsimą Nepriklausomą Lietuvą ir tegul išarsto plačiausiai po Mažąją ir Didžiąją Lietuvą tikrosios Laisvės ir tikrojo žmoniškumo būsimos amžiaus geresnes idėjas.

STUDENTŲ

SUVAŽIAVIMAS NEW YORKE

Pirmą kartą po 4 metų New Yorke vėl yra šaukiamas visuotinis Liet. Stud. S-gos JAV-se suvažiavimas. Jis įvyks lapkričio 29—gruodžio 1 dienomis. Šis suvažiavimas skirsis nuo anksčiau buvusiu tuo, kad pagrindiniai jo posėdžiai vyks ne parapijų salėse ar klubuose, bet pirmos klasės viešbutyje, Hotle Statler, New Yorke. Šiam suvažiavimui tinkamai surengti New Yorke studentai deda daug darbo ir pastangų. Yra sudarytas rengimo komitetas iš šiam darbe patyrusių "veteranų" ir jaunų kolegų. K-tul pirmininkauja R. Kezys. Į jį įeina: I. Banaitytė, A. Grigaitis, V. Jakas, K. Paprockaitė, L. Petrauskaitė, V. Ramanauskas, K. Skrupskelis, J. Ulėnas, V. Virbickas ir dr. V. Vygantas.

Suvažiavimo darbotvarkėje — penktadienį, lapkr. 29 d. — bus Centrinės Valdybos ir skyrių valdybų pranešimai ir pasitarimai veiklos klausimais. Vakare įvyks krepšinio rungtynės tarp Ameri-

kos lietuvių krepšinio nugalėtojo Brooklyno Atletų Klubo ir Čikagos studentų sporto klubo Lietuvos komandų. Po rungtynių bus susipažinimo vakaras ir šokiai. — Šeštadienį bus tolimesnės diskusijos ir paskaita. Vakare — iškilmingas bankietas ir šokiai puošnioje Skytop salėje, Statlerio viešbutyje. Meninę programą atliks rinktinės studentų pajėgos.

Į šį bankietą kviečiama visa New Yorke visuomenė. Įėjimo kaina — 10 dol. Bilietus prašoma įsigyti iš anksto pas rengimo komiteto narius.

Sekmadienį, 11 val. — Mišios Apreiškimo par. bažnyčioje ir tuo jau po to — suvažiavimo uždarymas tos parapijos salėje.

Amerikos lietuvių studentija kviečiama suvažiavime gausiai dalyvauti, o New Yorke visuomenė kviečiama dalyvauti — krepšinio rungtynėse, bankiete ir suvažiavimo uždaryme.

Smulkesnės informacijos bus patiektos vėliau.

Suvažiavimo reikalais kreiptis į R. Kežį, 130 Hendrix St., Brooklyn 7, N. Y. Tel. AP 7-3244.

NAUJAUSI

TERROS LEIDINIAI:

Antanas Vienuolis: Viešnia iš šiaurės, romanas, vienos našlaitės istorija, vienas iš populiariausių A. Vienuolio veikalų, I tomas — \$3.00

Antanas Vienuolis: Viešnia iš šiaurės, romanas, vienos našlaitės istorija, II t. — \$3.00

Jurgis Savickis: Žemė dega, karo memo atsiminimai, didžiausias ir įdomiausias J. Savickio, žymaus mūsų rašytojo ir diplomato, veikalas, I t. — \$4.50

Jurgis Savickis: Žemė dega, karo memo atsiminimai, II t. — \$4.50

Juozas Tininis: Sužadėtinė, novelių rinkinys, įdomi ir nuotaininga knyga — \$2.00

Jieva Simonaitytė: Pavasarį audroj, romanas iš Klaipėdos krašto lietuvių gyvenimo ir kovų už laisvę — \$2.50

Anglų — lietuvių kalbų žodynas, red. V. Baravykas, apie 20.000 žodžių, su nurodytu ištarimu, vardu ir vietovardžių žodynėliais ir kt., vartotojų nuomone, geriausias tokios apimties mūsų turimų anglų — lietuvių kalbų žodynų — \$4.00
Šios knygos, kaip ir visos šiam kataloge skelbiamos prekės, gaunamos **Terroje**, 3333 S. Halsted Street, Chicago 8, Ill. Prekės ir katalogai siunčiami į visus pasaulio kraštus.

"LAISVOSIOS LIETUVOS"

Administracijos darbo valandos: pirmad., antrad. ir penktad. — nuo 9 val. iki 2 val. dienos; ketvirtad. — nuo 1 val. iki 8 val vak. Šeštadieniais nuo 10 iki 2 val. dn. Trečiadieniais uždaryta.

Telefonai: laikraščio administraciniais ir piniginiiais reikalais, skambinti leidėjui tel. LA-3-4216 arba administratoriui RE-5-5424, darbo dienomis vakarais nuo 6 iki 7 val.

"LAISVAJAI LIETUVAI"

PAREMTI per L. A. S. Centro V-bos igal.

Čikagoje, aukavo: Dr. V. Misiulis, Detroit — \$20.00 K. Veikutis, Detroit — \$20.00

Laikraščio administracija reiskia širdingą padėką.

Naujoji Marquette Parko bažnyčia, Čikagoje

LAISVOJI LIETUVA

FREE LITHUANIA

OUTSTANDING LITHUANIAN NEWSPAPER
911 W. 32 Str., Chicago 8, Ill Phone LA 3-8544.
Published bi-weekly on Thursdays.
By Lithuanian Regeneration Association

Entered as Second-Class matter at the post office at Chicago, Ill.

Vyr. redaktorius Juoz. Masionis.
Redaguoja Redakcinė Komitija.

Prenumerata:

Straiptelius ir korespondencijas redaktorius taisy ir taipina savo nuostatais. Metams — 4.50; pusei metų — 2.50. Nesunaudoti rankraščiai grąžinami 2.50. Atskiras numeris 10 ct. — ml autoriams pareikalavus. Subscription per year — \$4.50; 6 months — \$2.50; 10 c. per copy. Pavarde ar slapyvardė pasirašyti straipsniai ne visada išreiškia redakcijos nuomonę.

Sąmoninga tauta negali pražūti

Jonas Miškinis

Tautinio sąmoningumo reikala, šiuo ypatingu laiku, yra vienas iš būtiniausių sąlygų, išlaikyti lietuvių gyvenimą tautų tarpe. — Svetur gyvenantiems lietuviams, kurių kultūrai ir kitiems tautiniams bruožams grąšo ne tik besismelkias svetimos įtakos aktyvumas, bet ir polinkiai prie visiško nutautėjimo. Tačiau istorija dar nežino, kad bent viena sąmoninga tauta būtų kada nors išnykusi iš gyvųjų tautų tarpo. Vadinasi, sąmoninga, tautiškai susipratusi tauta negali pražūti. Jokia žemiška jėga niekuomet neįstengia ir neįstengs sunaikinti sąmoningos tautos. Taigi, tautinė sąmonė yra tautos gyvybės ženklas. Tiesa, atsitinka, kad ir labai gausingos tautos ilgai išnyksta, bet jos išnyksta tik tada, kai jau netenka tautinės sąmonės. Savaimė aišku, kad netekusią tautinę sąmonę tautą labai lengva sunaikinti arba asimiliuoti, tačiau vis dėlto niekas negali pasigirti, sunaikinąs nors mažiausią sąmoningą tautą. Tautai gerai numaną ir žiną ir visokie kiti tautų pavergėjai. Žinoma, jie visokiais būdais ir priemonėmis stengiasi nuslopinti, užmigdyti vergiųjų tautų tautinę sąmonę, nes žino, kad lengviausia pavergti tautą ir sutirpdyti tik tada, kai ji yra jau nebetekusi tautinės sąmonės. Tokiai tautai vistiek, kas ją valdo. Dažniausiai bet gi būna taip, kad, pradėjus kurią tautą smarkiai persekioti, pradėjus slopinti jos tautinę sąmonę, toji tauta tautiniai greičiausiai atsigauna, atgyja, susipranta ir jau tada žūt būt stengiasi nepasiduoti nutautinamam, ima kovoti už savo teises, už savo būvį, ir anksčiau ar vėliau iškovoja laisvę.

Tokiu pavyzdžiu yra lietuvių tauta, kuriai istorijos bėgyje teko pakelti panašų bandymą ir ji ne tik nenumirė, bet tautinės sąmonės dėka atsikūrė ir tapo nepriklausoma valstybe. Kai tauta buvo sąmoninga, jos nesudorojo jokia priešpauža, jokie persekiojimai. Išnyksta tauta, kuri išsizada sa

ves, savo gyvybinių siekimų, kuri dėl jų nekovoja. Šiandien lietuvių tautos siekimas yra — laisvės atgavimas. Laisvė yra mūsų tautos gyvybinis reikalas. Kol tauta jos siekia, kol ji yra gyva ir gaja. Niekas negali mūsų kaltinti kieno nors teisių pažeidimu, kai mes giname savo teises ir reikalaujame to, kas mums priklauso. Lai Lietuvos okupantas žino, jog smurto jėga nėra teisė, o teisė — gimdo galią jai nusilenkti. Abejoti dėl Lietuvos nepriklausomybės atgavimo, tegali tik nebelietuviškos sąmonės žmonės arba tokie, kurie atsilikę nuo gyvybės lietuvių veiklos, kuriems lietuvių tautos siekimai yra svetimi.

Todėl, nepasiduokim svetimos skaldančiosios mūsų tautos vieninamajai, jai atkoms. Ieškokime to, kas mums jungia, o ne kas skaldo. Smurtas, kuriuo išplėšė okupantas Lietuvos nepriklausomybę, ne nulėmė jos likimo: vis vien Lietuva paliko lietuvių tautos šventovę, kuri ilgai taps laisva ir nepriklausoma. Lietuvių tautos neįstengs okupantas sunaikinti, jei tik mes visi būsimė giliai susipratę ir turėsimė gyvą tautinę sąmonę.

TĖVŲ ŽEMĖ

LASo Anglijos Vietininkijos leidžiamas laikraštis. Išėina kas 3-4 savaitės. Turinys gyvas, įdomus, nušviečia ir tenykštį lietuvių gyvenimą. Ilustruotas. Prenumerata JAV ir Kanadoje metams — 2½ dol., atskiras numeris — 20 cent. Užsakyti galima šiuo adresu: "Laisvoji Lietuva", 911 W. 32 St., Chicago 8, Ill.

Dr. Vincas Misiulis, Detroitas, Mich.

Nacionalistinis mons. M. Krupavičiaus habilitacijos „1926 metų gruodžio 17-oji Ljudna 30 metų sukaktis“ pakoregavimas

(4-toji tąsa)

SUVERENUMO NETEKIMAS

Lietuvos suverenumas yra labai daug smūgių gavęs iš pačių lietuvių, tvirčiausių smogikų. Pav. prof. Kaminskas — "Kairys, Kanadoje aiškino, kad Lietuva suverenumo yra netekusi nuo 1926 metų gruodžio 17 dienos perversmo. Gi iš tu pačių perversmininkų, krikščioniško šulo, dr. P. V. Raulinaičio, pagal savo partijos naudingumą, suverenumas yra prarastas ligi 1927 metų balandžio mėn. Visą likusį Nepr. Lietuvos gyvenimą, laikydamas niekingu, nušluoja nuo žemės paviršiaus. Jis savo straipsnyje: "Lietuvos valstybės konstitucija", atspausdintam 1933 metų "Tėvynės Sargas" IV tomas, 1/10 Nr., pusl. 40 sako: "Visi Lietuvos Vyriausybės atmetusios kalbamą 1922 metų konstituciją, išleisti įstatymai, ar tarptautiniai susitarimai, kurie turėjo būti seimo tvirtinami, kaip antai: taikos sutartys, kurios iš dalies

ar visai naikina ar pakeičia esamus įstatymus ir daug panašius susitarimus, neturi jokios teisinės galios ir neprivalomi, o taip pat nepareigoja tautos, kaip vidaus krašto reikaluose, taip ir santykiuose su kitomis valstybėmis". Taigi, kaip toli profesorius, net ir savo grupelį, suverenumo neigime yra nuėjęs. Pagaliau, jeigu jau sutikus su dr. P. V. Raulinaičio krikščioniškai demokratiniams filosofiniams išvedžiojimams, apie tu visų vyriausybės išleistų įstatymų ir sudarytų tarptautinių sutarčių niekinimą, mūsų nesaisančių ir nieko nepareigojančių, tai pagal jo logiką ir išplaukiantieji iš sudaryto švento Sostu konordato, vyskupai: Vincentas Brizgas, Vincentas Borisevičius, Ramanuskas, Padolskis irgi yra niekingi. Atseit, ne vyskupai, bet eiliniai kunigai. Jeigu jau toki profesoriški autoritetai, per visą nepriklausomą — suvereninį gyvenimą, auklėję ir mokę mūsų jaunąją kartą, emigracijoje pablūdę, taip toli nuėję, tai ko benorėti nuo NKVD tardytojų klausimų ir Ribentropo slapty darbų žinovo J. Bertašiaus, ar buvusio advokato — Rokiškio komendantūros kontržvalgybininko p. Meškauskio, duodančio Vlikui "Drauge" ir "Naujienose" pamokymus? BOLŠEVIKŲ BŪVIMAS PIRMAJAME SEIME Šioje, mons. pinamoj Pirmojo Seimo neiškūmų makalynėje, kad ji būtų dar neiškesnė, mons. M. Krupavičiaus įveda gerą dozą tamsos, su kelių bolševikų seime buvimu. Savo "habili-

IŠ ČIKAGOS

AUSTRIJA BUVO NESVETINGA

Jurgis Voldelemaras

(Tęsinys)

Neilgai teko vargti Furthofo kalvėje. Su a. a. Jeronimu Kubiliūnu (gen. Kubiliūno broliu) nuvykome į netoliese esantį Triese no miestelį, kur gavome Arbeitsamto paskyrimą į didžiulį Herman Goering' Waerke fabriką. — Čia tai buvo tikras tautų Babilonas: daugiausia rusų ir ukrainiečių; bet taip pat tūkstančiai lenkų, graikų, italų, prancūzų, čekų, rumunų ir kitokių Hitlerio vergų. Apygyvendino mas lageryje, duodami atskirą kambarį, kuo lyg ir išskirdami iš bendros gyventojų masės. Kaip žinome, Hitlerio Vokietijoje lietuviai buvo laikomi privilegijuotais užsieniečiais, kai kada net ir lygiais vokiečiams (gleichgestellt). Tikrenybėje, viskas priklausė nuo vietos valdžios pareigūnų ir jie mus traktavo taip, kaip norėjo. Čia begyvenant, išsibaigė visos maisto atsargos ir reikėjo pradėti "hamsterio" amatą. Tas amatas, tai vaikščiojimas nuo vieno ūkininko pas kitą, prašant, kad ką nors parduotų ar iškeistų. Niekur neužtikau tokių nesukalbamų ūkininkų, kaip Treise no apylinkėse. Dėl jų tugalėjai stipt, kaip šuva, iš bado. Šešiasdešimt valandų savaitėje išdirbė darbininkai, sekmadieniais eidavo pas ūkininkus piauti malkas, vežti mėšlą, ar kitokiū būdu užsidirbti kelis gramus maisto ar litrą surūgusio mošto (vaisių sunkos). Už pinigų ir to negalėjai gauti. Už kelis kilogramus miltų ir sviesto, iškeičiau kostiumui medžiagą, bet paskutinių kelių atiduoti nesinorėjo. — Čia man talkon atėjo vienas jaunas rusų believis, kuris Čikagoje galėtų būti geriausias sešmanu. Pas vieną tikinčią jį verkdavo, motiną prisiminęs, kitą koliodavo, trečiam sakydavo: "ka! karas pasibaigs, tu atvažiuok pas mane į Sibirą ir aš tau ant stalo prikrausiu dešrų, sviesto, sūrio, kiek tik tu norėsi. O dabar parduok man pusę svaro "špek". Su tuo rusu be vaikščiojamas ir aš šioje taurau. Jei negaudavau, jis su manimi dalinosi per pusę. Rusams artinant prieš Vienos, greitai pamatė, kad austrų ūkininkai ir darbininkai gerokai raudoni. Užsieniečiams jie nelabai bijojo su juntu džiaugsmu pasakyti, kad "die ruszen sind nicht fair". Tiek metų patys sunkę užsieniečių praktiką, nežinia ko jie iš tu rusų laukė. Pavojui artinant, nutarėmė čia toliau nepasilikti ir bėgti į vakarus. Šitai atsidūrėme Riedo apskrityje, netoli Bavarijos sienos, kur jau iš anksčiau buvo įsikūrusi nemaža lietuviška kolonija. Šios apskrities kreisleiteris pasižymėjo žmoniškumu, ir lietuviams nemazai padėjo. Mus pačius apgyvendino vieno miestelio gasthause, kai tuo tarpu šimtai tokių pabėgėlių vokiečių gyveno la-

tacijos" 34 tąsoj, sako: "Į Pirmą Seimą Darbo kuopų sąrašų įėjė keli bolševikai. Jų tarpe buvo pagsarsėjės bolševikas Dominas. Kas tas bolševikas, Aš pats painformavau seimą". Šis mons. painformavimas reikalingas buvo padaryti, ne seimą išrinkus, bet prieš ju rinkimus, tik kandidatų sąrašus išstaciūs. Nes Dominas ir buvusieji Darbo kuopų kandidatų sąrašuose jo komunistiniai filozofiniai išvedžiojimais, apie tu visų vyriausybės išleistų įstatymų ir sudarytų tarptautinių sutarčių niekinimą, mūsų nesaisančių ir nieko nepareigojančių, tai pagal jo logiką ir išplaukiantieji iš sudaryto švento Sostu konordato, vyskupai: Vincentas Brizgas, Vincentas Borisevičius, Ramanuskas, Padolskis irgi yra niekingi. Atseit, ne vyskupai, bet eiliniai kunigai. Jeigu jau toki profesoriški autoritetai, per visą nepriklausomą — suvereninį gyvenimą, auklėję ir mokę mūsų jaunąją kartą, emigracijoje pablūdę, taip toli nuėję, tai ko benorėti nuo NKVD tardytojų klausimų ir Ribentropo slapty darbų žinovo J. Bertašiaus, ar buvusio advokato — Rokiškio komendantūros kontržvalgybininko p. Meškauskio, duodančio Vlikui "Drauge" ir "Naujienose" pamokymus? BOLŠEVIKŲ BŪVIMAS PIRMAJAME SEIME Šioje, mons. pinamoj Pirmojo Seimo neiškūmų makalynėje, kad ji būtų dar neiškesnė, mons. M. Krupavičiaus įveda gerą dozą tamsos, su kelių bolševikų seime buvimu. Savo "habili-

Iš praeities - ateitin

Rašo — A. J. Kaulėnas

Lietuviškas nacionalizmas turi išlikti tame kelyje, kuris iš tikrųjų būtų grynai lietuviškas, kuris puoselėtų lietuvių geras savybes ir lietuviui garantuotų pilną balsą savo tautos socialinio, politinio ir kultūrinio gyvenimo sprendimuose. Aušros gaidynė yra geras išleties taškas, kuriuo mes, lietuviai nacionalistai, galime pilnai bazuotis. Tada, be jokių abejojimų, buvo pasireiškęs tyras ir nesuteptas lietuvių patrioto moras tarnauti savo tautos interesams, — siekiant tautos laimės ir jos laisvės, aišku, ir jos ekonominio gerbūvio. Jau aušrininkai — viltininkai (dr. Basanavičius, dr. Kudirka, kan. Tomas, Maironis, A. Smetona, Kubiliūnas ir kiti) suprato, jog lietuvių tautos laisvė ir laimė glūdi tik lietuvių tautos vaikų rankose. — Istorijos patirtis mus irgi moko, kad šioji pažiūra buvo teisinga. Nes žydai, lenkai, prūsai, pusotoriai, karaimai ir kiti "imai" valstybės atstatymo metu ir vėliau (1940—1), atėjus sunkiai tautai valandai (su mikroskopine mažuma likusia pasyvia), nuėjo tarnauti tautos priešui ir okupantui. Tą faktą lietuvis nacionalistas niekada nepamirš. Vėliau, lietuviško nacionalizmo brendimui, jo apsipavidalinimui bei įsireminimui, laisvo gyvenimo laikotarpis buvo dėkinga dirva. Bet aušrininkų — viltininkų idealizmas ir pirmųjų laisvo gyvenimo metų nacionalistinis entuziazmas, deja, likimo buvo sudaužytas asmeniniame dviejų didžiųjų nacionalizmo ideologų susikirtime, kuris turėjo tragiškų pasekmių ateities darbam. Nacionalistinis lietuvių judėjimas buvo suskaldytas: viena jo dalis su A. Smetona priešakyje pasuko platoniško pusionacionalizmo keliu. A. Smetonos nacionalistinis judėjimas, jei jį mes taip vadinsime, turėjo tą nelaimę, kad asorbovo į savo eiles apart gerų lietuvių, ir puslietuvių, karjeristus, ir, klaidus posakis: "į my toftininkai", dėjo savo šampą lietuviškam Smetonos nacionalizmui, bėgėlius. Jie vienl buvo kalti dėl nedateklių, vagysčių, kambarių stokos. Neparodė Hitleriui jokio pasipriešinimo ir jam ištikimai tarnavė, austrai tik save laikė nukentėjusiais. Visi kiti buvo jų vargų kaltininkais. Išimtį sudarė Vienos gyventojai. Dėl to jie patys dažnai sakydavo: "mes ne austrai, bet vieniečiai". Provincijos austrai su jais ne per geriausiai sugyveno. Austrija — gražus kraštas, neabejotina atrakcija užsienio turistams. Žmonės pamaldūs, dievobaimingi, bet, kaip su mumis gyvenę kunigas sakydavo, jų širdys kietos. Galimybėi atsiradus, ją apleidome be didesnio gailėsčio.

kuris, aišku savaime, jau pačia savo prigimtimi nebuvo ir negalėjo būti suderintas su tikra nacionalistine dvasia. Ir todėl visiškai nestebėtina, kad kada atėjo sunkios ir greito sprendimo reika laujančios valstybės valandos — 1940 metais — neatširado nei vieno asmens arti stovinčio to platoniško nacionalizmo vado, kuris būtų turėjęs kietą nugarkaulį, kad pasiryžus laisvę ginti. Ir taip dėka susirinkusių "platonistų" ir jiems gražiai talkininkaujančių internacionalistų (krikdemų, social-liudininkų), mes buvome priversti prarasti savo garbę... ir Ginklų Fondul šauktos aukos ir valstybės biudžetu karo reikalams sudėti milijonai buvo atiduoti be kovos priešui. Ir pats A. Smetona, sukaukęs tiek daug konstitucinių galių savo rankose, nesiryžo paleisti beveidį ir baimės apimtą kombinacijų Ministerių Kabineta, kad sudarius kitą iš tikrų ryžto vyrų, bet... kartu su dauguma "garsių" ir gausiai ordinuotų generolų pasitraukė į užsienį, net palikdamas uždarytus į kalėjimą asmeniškai jam nepalankų, bet tikrą ir puikų lietuvių nacionalistą, ir dargi ne vieną, bet dešimtimis! To, lietuvis nacionalistas, žvelgdamas į ateitį ir kurdamas formas bei metodus ateities darbam, irgi neturėtų pamiršti. Nacionalizmas negali būti sąlyginis. Negalima sakyti: myliuosi savo tautą ir valstybę tik tada, kada ji man algą mokes ir duos šiltą užuovėją. Tai jau nebus nacionalizmas, bet paprasčiausias kerjerizmas ir dargi bedvasis. — Gal už tai ir šiandien mes matome ir žinome ne vieną buvusį "tautininką", atseit, nacionalistą, kuris tremtyje jau... nebemato prasmės ir reikalo dirbti visuomenei. Taip. Meilė tautai yra besąlyginė ir tosios meilės apipavidalinimas ateina per nacionalistinę organizaciją. Antroji lietuviško nacionalizmo šaka, priekyje su prof. A. Voldelemaru, tiesa, nesukūrė ir negalėjo sukurti savo tikrai lietuviškos nacionalistinės doktrinos dėl žiaurių represijų, bet savo skaisčius idealizmu, savo narių pasiūlymų ir aukomis įrodė, jog tikro nacionalizmo jėga glūdi ne vien griežtai apibrėžtose doktrinos ir jų rėmuose, bet ir akcijoje ir kovinėje širdyje, pasiryžusioje dirbti, kovo ti ir net mirti už Lietuvos garbę ir gerovę. Praeitį neša ir nuneš į istoriją ir vieną ir antrą lietuviško nacionalizmo šaką, bet spindėsys ateinančioms kartoms liks beateiņas daugiausia iš antrosios šakos. Jei taip, tai ir šių dienų lietuviškam nacionalizmui beišskant for-

(Nukelta į 5 pusl.)

Mažoji Lietuva

NUO SMALININKŲ IR BALTIJOS JŪROS

A. Nevardauskas, Čikaga

PAREIGOS IR MIRTIS

Saulėtą ir ankstyvą balandžio mėn. rytą, Vorusnės sargybos viršininkas P. T., mažą irklinę valtelę, pakalnės upę išplaukė į pamarių. Besilirstydamas pamariu — tikrino sienos apsaugos stovį ir žvalgė savo sargybos rajono ribas. Besisukindamas po įtartinus ir sunkiai iš marių bei krašto matomus Elenos salos pakraščius nendrynus bei vykius, vieno iš salos iš tekančio ir tirštai nendrėmis apžėlusio upelio žiotyse, pastebėjo keletą susibūrusių vyrų ir valtis. Jam dingtelėjo į galvą mintis, ar vyrų ir valčių susibūrimas neturi sąryšio su kontrobandos gabenimu. Nieko nelaukęs, nutarė padėti iširti. Priplaukęs arčiau, greit pastebėjo, kad neapsiriko. Kontrobandininkai pastebėjo staigų pasienio pareigūno atsiradimą, lyg išgąsdinti paukščiai, greit dingo vykiu nendrynuose. Puikiai pažindamas savo sargybos rajone esančias sunkiai prieinamas vietas ir jų paslaptis užklusius, bei turėdamas didelį patyrimą sienos apsaugos tarnyboje, dideliu atsargumu sekė vieną valtį, kuri plaukė į vykiu akligalį. Po kelių stipresnių spustelėjimų ir irklų patraukimų, jo valtis atsisdūrė prie kontrobandininko valties. Kontrobandininkas, neradamas galimybės ištrūkti, greit atsistojo valtyje iškeltois rankomis. Tai buvo Vokietijos pilietis Stoškus. Jis kapituliuojantis prieš pasienio pareigūną, savo valtį greit pasuko pasieniečio nurodyta kryptimi. Atplaukęs Vytine iki Kubiliaus šakos, kontrobandininkas pareiškė, kad jis į Vorusnę nevyksiąs, bet norįs vykti į Skirvytės sargybos rajono būstinę. Šitai pareiškęs ir net nelaukęs jį lydėjusio pasieniečio sutikimo, pradėjo plaukti Skirvytės sargybos rajono kryptimi. Kodėl kontrobandininkas pasirinko kitą sargybos būstinę, pasakytį sunku, betgi buvo spėliojama, kad jis norėjo kaip nors pabėgti. Sargybos viršininkas, nieko nelaukdamas, savo valtimi priplaukė prie kontrobandininko valties ir vienu šuoilu atsisdūrė joje, kad geriau galėtų kontrobandininką paveikti — plaukti jo nurodyta kryptimi. Bet kontrobandininkas sargybos viršininko įsakymų neklausė ir valtyje prasidėjo grumtynės. Valtis su svyravo ir, neišlaikius pusiausvyros, apvirto. Kontrobandininkas ir sienos pareigūnas, nepaliesdami vienas kito, atsisdūrė Kubiliaus šakos gėlmėse, kurių gylis 10 ar daugiau metrų. Kubiliaus šaka buvo ne tik gili, bet sūkuringa ir duobėta. Iškrito, nugrimzdė ir nei vienas neiškilo.

Pievose dirbę darbininkai, tai matę, apie įvykį pranešė Skirvytės ir Vorusnės sargyboms. Laivelius sugavę ir pririšę prie pakraš-

čio karklų, lauke darą tęsė toliau. Nei vienas nesimė iniciatyvos iš valties iškristusius gelbėti. Tik po keletos valandų, atvykus Vorusnės ir Skirvytės sienos apsaugos pareigūnams, buvo pradėtas skenduolių ieškojimas. Dieną ir naktį, pasikeisdami, žmonės skenduolių lavonų įvairiais būdais ieškojo, bet lavonų surasti nesisekė. Paskenudusio sargybos viršininko našlė net buvo paskyrusi 200 litų premiją tam, kas jos vyro lavoną suras. Be šito, dar buvo gautas ir iš pasienio administracinės vyriausybės įsakymas dieną ir naktį budėti, iki bus pasieniečio lavonas surastas. Dviem dienom praėjus po šio įvykių, buvo gauta žinia iš Vokietijos, kad kontrobandininko Stoškaus lavonas buvo surastas ir yra pašarvotas jo tėvų namuose. Nuvykus į kontrobandininko Stoškaus šermentis ir padėję ištyrus vietoje, paaiškėjo, kad tai tikrai buvo Stoškaus, bet niekas nežinojo kokiū būdu ir kokių vietoje jo lavonas buvo rastas. Tiesa, radėjai neva nurodė, kur Stoškaus lavonas buvo rastas, bet apieškojus ten, pasieniečio lavonas nebuvo rastas.

Po keturiolikos dienų nuo nelaimingo įvykių, toje vietoje nešęs sargybą pasienietis Šmitas, prieaušryje pastebėjo kažką gauruotą atplaukiant. Su valtimi prisiryęs arčiau pastebėjo, kad tai žmogaus galvos esama. Priplaukęs arčiau, griebė su ranka už plaukų, bet rankoje likosi tik plaukų žiupsnelis. Ištraukti nepavyko. Kito būdo tuo momentu ne suradamas, vienu irklų valtį varydamas pasroviui, kita ranka laikydamas už lavono plaukų, stacioniomis plaukusį lavoną priplukdino prie vienos mažos smėlėtos salėlės ir čia jį vargais negalais išvilko ant kranto. Iš veido negalėjo skenduolio atpažinti. Jis tik iš uniformos ir ant pilvo perjuosto diržo atpažino, kad tai jo sargybos viršininko lavonas. Ant diržo makštyje tebebuvo revolveris ir tas rodė, kad sargybos viršininkas ginklą pavertoti prieš kontrobandininką vengė.

Vyriausybė vedė tardymą. Po apžiūrėjimo, lavonas buvo perduotas žmogui palaidoti, bet aiškių įrodymų nebuvo, o žmonių pasakojimais pasiremiant, nebuvo prieita išvados.

Laidotuvės

..... L. a. i. d. o. t. u. v. e. s.

Rusnės šaulių būrys organizavo žuvusio pasieniečio laidotuves, kuriose dalyvavo apylinkių lietuviškos organizacijos. Karštą ir Vorusnės kaimo lykėjo pasieniečių garbės sargyba. Pusiaukelyje į Rusnę, iškilmingą laidotuvių eiseną pasitiko organizacijos su sa-

klaimas dėl komunistų veikimo nepriklausomoje Lietuvoje. Jų veikimas visą laiką, išskiriant trumpą socialistinių grupių valdymą, buvo draudžiamas. Bet faktas palieka faktą, kad visi jų būdai draudimai, savo tikslo nepasiekė, o priešingai, įnešė labai daug neišskumų ir trinties, iš kurių mes neišsikapstome ir gal dar negreit išsikrapstysime. Jie negalėdami savo tikruoju komunistiniu vardu veikti viešai, sulindo į viešumą sunkiai prieinamą ir sukontroliuojamą pogrindį. Didėsnė dalis lietuvių komunistų su savo visokiais vadais ir vadukais, įsijungė į legaliai veikiančias socialistines: socialdemokratų bei valstiečių liaudininkų partijas. Gal ir nemalonu, patriotiškai nusiteikusiems lietuviams socialistams, kad po jų sparnais nepriklausomoje Lietuvoje turėjo prieglobstį ir užuovėją, besiknisančieji po valstybės pamatus, komunistai, bet tai yra gyvenimiškas faktas, kurio negalima nuginčyti. Jie aiškiai išryškėjo kaip pirmojo, taip ir antrojo bolševikų okupacijos. Okupantai sukomplektavo ne tik kone visą Aukščiausią Lietuvos Tarybinę valdžią, bet ir antraeilius pareigūnus iš asmenų, turėjusių mūsų legalių socialistinių partijų bilietus. Ši tikrovė mums, pergyvenusiems pirmąją bolševikų okupaciją, yra labai gerai žinoma. 1956 m. gruodžio mėn. 5 d., Justas Paleckis, darydamas Aukščiausioj Tarybos sesijoj savo, kaip prezidento pirmininko pranešimą, komunistų prisidengimą mūsų socialistinių partijų bilietais, oficialiai patvirtino. Laisvajam pasauliui yra žinoma ir, kaip jis suprantas, kaip kad naujai pavergti, taip ir sate-

litiniai kraštai, yra valdomi okupantų drauge su vietos komunistais. Bet su mūsų krašto bolševikinėm valdžios iškašm, formaliai taip nėra, nes jų dauguma yra buvę socialdemokratų bei valstiečių liaudininkų tikrieji nariai. Tad visai nieko stebėtino, kad daug kas pasako ir turi rimto pagrindo taip pasakyti, kad pavergtoj tėvynėj, rusiškų okupantų durtuvų apsaugoje, mūsų pačių socialistų yra engiama ir naikinama tauta. Šio socialistams užmetimo visai būt nebuvo, jei komunistai būtų veikę laisvai, savarankiai. Kodėl buvo taip, o ne kitaip, tos problemos čia nesprendžiū. Bet faktas palieka faktą, kad dėl komunistų buvimo mūsų socialistinių partijų eilėse, ne tik nukentė ir nukentėjų partijų autoritetas ir orumas, bet tuo pačiu ir taurūs patriotai lietuvių socialistai, sudėjusieji ant tėvynės aukuro stambias aukas, kaip pav. prof. Jurgis Krikščiūnas ir visa eilė kitų.

(Bus daugiau).

KAIP BOLSEVIKAI LAIMĖJO REVOLIUCIJĄ

Dabar, kada prieš kelias dienas visas komunistinis pasaulis šventė keturiasdešimtąsias Spalių Revoliucijos metines, vertėtų keilias žodžiais prisiminti, kokiomis aplinkybėmis jiems pavyko šią kruviną revoliuciją laimėti.

Po liepos mėnesio sukilimo, kada kunigaikštis Lvovas užleido vietą Kerenskui, Laikinosios Vyriausybės padėtis dar pasunkėjo. Pramonė beveik visiškai sustojo; ūkininkai, nesulaukdamai reformų, pradėjo patys grobti žemes; infliacija augo; frontas su vokiečiais byrėjo...

Bolševikų agitatoriai šaukė: — "visa valdžia Sovietams". Petrogrado Taryboj (Soviete) jiems pavėjo laimėti daugumą, nors Centralinis Vykdamosis Komitetas dar tebebuvo socialrevoliucionierių ir menševikų rankose. Kareivių Taryboje jų įtaka kas dieną augo.

Vokiečiams artėjant prie Petrogrado, pasklydo gandai, kad Laikinoji Vyriausybė planuoja apiešti miestą ir persikelti į Maskvą. Sovietų Vykdamosis Komitetas, menševikams pasiūlius, nutarė įsteigti specialų Karinį Revoliucinį Komitetą, kuriam būtų patikėtos Petrogrado gynybos. Šio komiteto pirmininko postas atiteko Trockiui, kaip Petrogrado Tarybos (Sovieto) galvai. Tuo būdu bolševikams buvo atiduota Petrogrado igulų kontrolė.

Bolševikai sukilimą pradėjo spalio 25 dieną 1917 m. (lapkričio 7 d. mūsų kalendoriumi). Jie greit

vomis vėliavomis, vainikais ir gėlmėmis. Pasienio policijos pilname sąsėtate dūdų orkestras visą kelią grojo gedulingus maršus. Žuvusio pasieniečio karstas, vežamas sunkvežimiu, skendo gėlėse ir vainikuose. Lydėjusiųjų voros išsitiesė per visą kilometrą, o žygiuojant per Rusnės bažnytkaimį, išsitiesė per visą bažnytkaimį.

Prie laidotuvių eisenos jungėsi ne tik vietos lietuvininkai, bet ir vokiečiai. Didžiausį įspūdį gyventojams darė lietuviškų organizacijų organizuotai dalyvavimas eisenoje. Paskui karstą, garbės sargybos apsupti, buvo nesami velionio atsižymėjimo ženklai — Vyties Kryžius, Savanorio, 10 metų Lietuvos Nepriklausomybės ir Klaipėdos krašto atvadavimo medaliai. Prie Šilutės miesto, liūdnų laidotuvių eiseną pasitiko Šilutės parapijos bažnytinė procesija. — Šitai buvo pasieniečio palaikai palydėti iki Šilutės parapijos bažnyčios, o po gedulingų pamaldų — iki Šilutės kapinių. Čia, po klebono pamokslu, atsisveikinimo žodį tarė Rusnės šaulių būrio vadas, pasienio policijos aukštas pareigūnas ir apylinkės lietuviškų organizacijų pirmininkas.

Ir taip, visų dalyvių akivaizdoje, Šilutės kapinėse išaugo žuvusio pasieniečio pareigūno kapas.

užėmė visus strateginius punktus ir Laikinoji Vyriausybė kapituliauvo. Tuo metu Petrograde vyko Antrasis Visos Rusijos Sovietų suvažiavimas. Socialrevoliucionieriai ir menševikai protesto ženklai aplėdo posedžių salę. Juos palydėjo Trockis, šaukdamas: "Jūs atlikote savo rolę; dabar, eikite ten, kur priklausote — istorijos išmatų dėžė".

Tokiu būdu bolševikai laimėjo pirmąją revoliucijos etapą. Antrasis etapas buvo žymiai kruvinesnis ir jis užsitęsė kelis metus. Tai buvo pilietinis karas tarp taip vadinamų baltųjų ir raudonųjų. Šiame laikotarpyje buvo momentų, kada atrodė, kad bolševikų valdžiai nebus lemta išsilaikyti. Bet baltieji nestengė sudaryti vieningo fronto, ir kontrarevoliucinis pasipriešinimas 1920 metais galutinai sužlugdo.

Į Rusijos pilietinį karą buvo įsikišusios ir užsienio valstybės: Anglija, Prancūzija, Japonija ir Amerika. Bolševikams su vokiečiais pasirašius taikos sutartį (Brest — Litovske), naujoji, komunistinė Rusija savaime iškritė iš Sąjungininkų tarpo. Kai kurie vakarų politikai suprato komunistų pavojų ir baiminosi jo įsigalėjimo. Bet nei viena užsienio valstybė nenorėjo visu frontu išėiti karo vadas maršalas Foch siūlė pradėti karinę akciją prieš bolševikus ir buvo išdirbęs planą, kurio, deja, niekas nepriėmė. Fochas tada pareiškė Amerikos prezidentui Wilsonui, kad jei Sąjungininkai tinkamai neišspręstų Rusijos klausimo, tai karas laikytinas pralaimėtu.

Stipriausias kontrarevoliucinis kė admirolo Kolčiako armija. — Kolčiakas buvo sudaręs naują vyriausybę, ir jai vadovavo regento titulu. Sąjungininkai Kolčiako vyriausybę pripažino teisėta Rusijos valdžia. Kolčiako daliniai buvo nužygiavę ligi Volgos, bet čia juos galop sumušė Frunzės raudonarmiečiai.

Sibire taip pat veikė čekų daliniai, sudaryti iš buvusių Rusijos belaisvių, kurie norėjo prasiveržti į vakarus. Tarp jų ir Kolčiako armijos nebuvo glaudaus karinio bendradarbiavimo ir pasitikėjimo. Kolčiakui pralaimėjus, jie su amerikiečių pagalba, buvo per Vladivostoką evakuoti.

Sibiran savo dalinius buvo pasiuntusi Japonija ir Amerika. — Prancūzai prie Kolčiako armijos laikė karinę misiją. Kai Sibire įvyko pro-komunistinis sukilimas, šios misijos vadas Kolčiaką išdavė priešams. Amerikiečiai ir japonai pasitraukė.

Šiaurėje, Archangelsko uoste, buvo išlipę anglų daliniai. — Jie saugojo karinius sandėlius, iš kurių anksčiau buvo tiekiamas parama caro armijai. Pilietinio karo metu iš šių sandėlių buvo aprūpinama gen. Jundeničio armija, veikusi šiaurėje. 1919 metų spalio mėnesį Jundeničio daliniai jau buvo pasiekę Petrogrado vartus. Jundeničas tikėjo, kad jį parems anglų laivynas, puldamas Kronštą. Bet priešingai: baltiesiems kritišku momentu, anglų laivynas pasitraukė Rygos kryptimi. Bolševikai buvo išgelbėti.

Pietuose prieš bolševikus kovojo eferolos Denikinai. Jo armijai nepavyko susijungti su Kolčiaku ir sudaryti vieną frontą. Vėliau Denikinai vietoje atsistojo Vrangelis, kuris su 70.000 karių vykdė paskutinį baltųjų bandymą nuslointi revoliuciją. Bet 1920 metų spalio mėnesį jis buvo sumuštas ir evakavosi į Konstantinopolį.

Užsienio intervencija pratęsė Pilietinio Karo skerdynes, bet ji nebuvo užtektinai efektyvi revoliucijai užgniaužti. Buvę Rusijos sąjungininkai daugiau vaidino stebėtojų vaidmenį. Kai kurie politikai tada manė, kad pokarinė Lenkija ir Rumunija bus užtektinai stipri prieš Sovietų Rusiją. Bet per keturiasdešimt metų komunistas išaugo į baisiausią šmėklą, kuri jau susėjo praryti nesuskaitomą daugybę nekaltų aukų.

SOVIETINIS TEISINGUMAS

Bronius Rekyva

Sovietų Sąjungoje pasipylė straipsniai apie dabartinį "sovietinį teisingumą". Tą klausimą išsprendžia Chruščiovas. Kad tam tikrų pasikeitimų yra, tai rodo jau ir tas faktas, kad Molotovas bei Malenkovas nebuvo "neklystančio" sovietinio teismo teisiami, bet turį teisę, nors ir labai nužemintai, gyventi.

1953 metais, Berija buvo teisiamas pagal, vadinamą, "Lex Kirov" įstatymą, iš 1934 metų gruodžio 1 dienos. Tas įstatymas taikomas kontrarevoliucionieriams ir teroristams. Tas įstatymas numato greitą sprendimą ir tas sprendimas yra galutinis, neduodama galimybė nei malonės prašymui. Praktiškai, pagal tą įstatymą teisiamas kaltinamas, neturi jokios galimybės apsigynimui, nes kaltinamasis aktas jam yra įteiktas tik 24 val. prieš teismą, tas reiskia, kad jis tik 24 val. prieš teismą sužino, kuo jis yra kaltinamas. Chruščiovas tą įstatymą kritikavo ir jis 1956 metais buvo panaikintas.

Teoriškai, jau 1947 metais gegužės 26 dieną Sovietų Sąjungoje buvo panaikinta mirties bausmė. Aukščiausia bausmė buvo numatoma 25 metai darbo stovyklose. Bet jau 1950 metais sausio 12 dieną išleistas specialus potvarkis, kuris numato mirties bausmę "tėvynės išdavikams", "šnipams" ir "diversantams".

Sovietų žiniomis, po Stalino mirties, 70% kalinių buvo paleista ir 2 trečdaliai darbo stovyklų Sibire likviduoti. Dabartiniu metu, kalėjimuose esančių kalinių tarpe, esą tik 2 nuosimčiai politinių, toliau sakoma, kad pagal 1956 metų spalio mėnesio 25 dienos potvarkį, Sovietų Sąjungoje esą panai-

kinti darbo lageriai. Dabar esą tik 2 laisvės atėmimo priemonės: darbo kolonijos ir kalėjimai. Nubausmė dabar atliks bausmę savo krašte, bet nebūsiąs siunčiamas į kitas sovietų respublikas. Tarp darbo lagerių ir darbo kolonijų, esą sekantis skirtumas: darbo režimas žymiai lengvesnis; darbas skiriamas pagal specialybę ar sugebėjimą; kolonijose esą amatų bei normalios mokyklos; tam tikrą kalinių savivalda ir kalinių giminės gali juos aplankyti. Bausmės galimos iki 10 metų laisvės atėmimo, bet ypatingais atvejais ir daugiau, bet ne daugiau, kaip 25 metams.

Taip pat dabar esąs galimas ir darbovietės pakietimas, kas anksčiau buvo neįmanoma. Bet ir dabar, darbovietės pakietimas esąs surištas su įvairiais formalumais, taip, kad praktiškai ir toliau kiekvienas liks pririštas prie savo darbovietės. Nėra panaikintas jaunuolių siuntimas į kitas respublikas "praktikai" atlikti.

Dėl tų "lengvatų" yra susidariusios net kelios nuomonės, kurių viena sako, kad tas pakaitas iššaukusi ideologinė krizė, kita sako, kad tai esą dėl sunkios ekonominės padėties, tačiau trečioji aiškina, kad Sovietų Sąjunga yra pasiekusi tai pspitrią vidaus ir užsienio politinę poziciją, kad nema to jokio pavojaus sumažinti priešpauką. Kiek tos nuomonės yra teisingos, sunku pasakyti, bet yra aišku, kad Sovietų Sąjungoje partija stovi aukščiau įstatymų ir sovietiniam teismui jokių įrodymų nereikia. Kas ilgiau pabūna sovietinių tartytojų rankose, tas "prisipažįsta" visokiems "nusikaltimams".

Briediniai Lietuvos pašturyje

KURI PROFESIJA SENIAUSIA?

Vienkart aptart profesinį veikimą — Trys vyrai sušaukė susirinkimą: Gydytojas, inžinierius, juristas Ir komunistas. Išgėrę truputį pajuto pasiginčyt malonumą Apie profesijas, jų svarbą ir senumą. — "Mes visų seniausi", — Juristas tarė, įrodinėti gūdus. — "Kai Kainas broli Abelį nužudė, Dalyką aiškino juk teismo proceso keliu. Ir ramia sąžine aš teigt galiu, Jog buvo tartytojas, buvo ir teisėjas, Taigi, profesija mūsų jau tada klestėjo". — "Atleiskit", — žodį daktaras nutvėrė. — "Kai Viešpats — Adomui žmoną tvėrė, Chloroformavo jį, ir šonkaulį išimt turėjo, Nejaugi be pagalbos daktaro apsiėjo?" — Inžinierius: — "Turėkit gėdą pliaukšt niekus, Tikrai senesnis aš už jus visus. Kai Viešpats iš chaoso tvėrė žemę, dangų, Patarimai techniški tikrai jam buvo brangūs. Čia daug inžinieriai pasidarbovo, Jie dangaus skliautus juk suprojektavo, Ir paukščių kelią, kurs paliko dar šiandieną, Jie ir rojų apvedė mūrine siena. — Gana jums girtis, — tarė bolševikas, — ištiesų Aš Biblijoj seniausias esu iš visų. — Skaitau, galvoju ir savo nuomonę turiu, Kurį jums tuojau išdėstyti galiu. Kūrimui visuomet juk reikalinga medžiaga; Pasaulį Dievas tvėrė juk iš chaoso tada. Puiku. Bet atsakykit man draugai, Iš kur tas chaosas, iš kur jisai? Ir štai, mums aišku, mes tikrai neklystam, Jog jį sukurt galėjo tiktai komunistai. Vertė J. Sališkis

(Atkelta iš 1 psl.)
 Į Kontrolės Komisiją:
 K. Radvila, inž. Alf. Rimą ir
 V. Kačinską.

Į Garbės Teismą:
 Marcinkėną, Myk. Ratkų ir
 P. Tyrulį.

Garbės Gynėju išrinktas K. Veikutis.
 Aptariant ateities gaires, buvo gan aštriai pasisakyta dėl paskirų sąjūdžio narių nesuderinamų veiksmų su lietuviu ir sąjūdžio garbe, dėl "Laisvosios Lietuvos" aktyvesnio paremimo, pareikšta nuomonė dėl Nepriklausomybės Tarkos. Be to, paaiškėjo nacionalinių jėgų didesnio apsiungimo perspektyvos.

Veliu sekė K. Veikūcio pasakaita: "Nacionalizmas ir politinės grupės". Paskaitos santrauką ir būdingesnes ištraukas duodame paskirai.

Tos pačios dienos vakarą sekė bendras pobūvis — vakariene, kurio metu taip pat buvo iškelta gana įdomių minčių. Būdingiausioji iš jų, tai pasisakymas prieš sąmoningą ir nesąmoningą visuomenę kaisiojamą komunistiniai nusistatę elementu kūrinių ir jų pristatymą, kaip meno vertybių lietuviškai visuomenė, tuo sė jant joje raudonųjų bacilų perus. Sekančią suvažiavimo dieną buvo daugiau išikalbėta dėl "Laisvosios Lietuvos" linijos ir paliešti santykiai su kitomis srovėmis. Į kilusius klausimus, atsakymus davė redaktorius J. Masionis, paliesdamas ir ateities užsimojimus. — Taip pat suvažiavimas priėmė eilę rezoliucijų ir sveikinimų. Dalį priimtų rezoliucijų pateikiame.

1. "Laisvosios Lietuvos" reikalui, kuri skamba sekančiai: Suvažiavimas, susipažinęs su dabartine "L. L." padėtimi, randa, kad "L. L." yra išvairūs didelių barų lietuvių tautinėje veikloje ir atstovauja lietuvių tautines aspiracijas. Jos tobulėjimui turi būti sutrauktos visos nacionalistinės jėgos, kur tik jos bebūtų, ją paremiant straipsniais ir medžiagiskai.

2. Suvažiavimas, išklauses Lietuvos Nacionalistų Komiteto dr. V. Misiulio pareiškimą, džiaugiasi, kad lietuviai Nacionalistai aktyviai žada remti LASą ir jos spaudą, tuo sustiprindami lietuvių nacionalistines jėgas ir tiesiai jiems brolišką ranką.

3. Suvažiavimas, išklauses skyrių atstovų pasisakymus dėl paskirų sąjūdžio narių nesuderinamų veiksmų su lietuviu ir Sąjūdžio garbe, nutarė: nuo tokių narių atsipalaiduoti.

4. Suvažiavimas, išklauses "L. L." redaktoriaus ir įgalioto leidėjo pranešimų, džiaugiasi vis didėjančiu lietuviškos visuomenės susinteresavimu ir parama "L. L." ir reikią didžią padėką visiems jos rėmėjams, bendradarbiams ir

prenumeratoriams. Taip pat reikią padėką redaktoriui J. Masionui ir įgaliotam leidėjui K. Oželiui už paslaukojimą.

Suvažiavimas nutarė pasveikinti: Lietuvos Nacionalistų Partijos Komitetą, Amerikos Lietuvių Tautinę Sąjungą, Nepriklausomybės Tarką, LAS Vyr. Valdybą, Anglijos, Australijos, Kanados ir Vokietijos Vietininkijas. — Taip nutarta pasiųsti asmeniškiai sveikinimai LAS Vyr. Valdybos pirmininkui, dėl ligos šiame suvažiavime negalėjusiam dalyvauti — Leonui Virbickui, Stepui Vykinui, Vokietijoje, ir Augustinui Voldemarui, švenčiančiam 75 metų amžiaus sukaktį, Čikagoje.

Sekmadienio popietę suvažiavimas buvo baigtas ir buvo išskirstyta su didesniu pasiryžimu ir viltimi sugrįžti į tėvų žemę. — Naujai A. J. V. Vietininkijos Valdybai, kurios centras, kaip ir lig šiol buvo, pasiliks Clevelande, Ohio, linkėtina geros sekmės.

(Atkelta iš 3 psl.)
 mų, tenka vadovautis ir semtis jėgų tik iš to kilnaus pasišventimo ir iš tų sudėtų aukų, kurios atėjo iš jų eilių ir kurios buvo su dėtos ne už pinigų, ne už algas, bet vardan brangios mūsų tėvynės Lietuvos.

Mes esame mažas trupinėlis savos tautos tremtyje ir norėdami išlikti gyvame saite su tauta, su jos skaisčiausiais darbo ir kovos vaikais — tautos nacionalistais, turime atspėti jų polėkius, jų šių dienų mintis ir darbo bei kovos metodus. Ne mes sukursime jiems bet jie sukurs tautai naujus rūmus lietuviškam nacionalizmui, kuris vakar ir šiandien yra taip gaivališki stiprus pavergto krašto nuotaikose. Ir mums nebus sunku atspėti, jei gyvenime savos netolimos veiklos darbas. — Dabartinis krašto lietuvių nacionalizmas turi labai daug panašumų su tais nacionalistų darbais (1920-1944), nes yra gaivinamas vien ir tik vien meilės savo tautai ir valstybei.

Burdami tremtyje Lietuvą mylinčias širdis darbai ir ateities kovai, būdėkime, kad perdavimas jaunai tremties lietuvių kartai nacionalinių idėjų eitų ranka rankon, mintis į mintį su Krašte likusiais idėjos bičiulių darbais, tada iš tikrųjų mūsų tremties misija, kiek tai liečia idėją, bus išpildyta visu šimtu procentų.

Tikėdami į nemarią lietuviško nacionalizmo idėją, kaip priemonę tarnauti savo tautai, nebokime sunkių ir net sunkiausių valandų, nes gyvenime kovą laimi tik tas, kas tiki ir dirba!

Didžiojo žmogaus — didelė mintis

Buv. Vliko pirmininkas mons. M. Krupavičius, prie mirusio kun. Bastakio palakų Waterbury pasakė: "kad nors ir mažai, bet pažinno Lietuvoje kun. Bastakį. Ir mes mirsime, — toliau pasakė, — o jis jau dabar šį pasaulį apleido".

Taupumo keliais

Kaip ateinančios žinios iš Vakarų Vokietijos rodo, tai Balfo kai kurioms lietuvių kolonijoms nutraukė šalpą. Ypatingai stipriai buvo paliesta Štutgarto lietuvių kolonija. Pagal inž. Prosinškio atsakymą Vokietijos Balfo įgaliotiniui Rugieniui, sakoma, kad kai

kurios vietovės gaunandios tiek daug iš Balfo pieno miltelių, kad net kiaušes šeriančios, kai tuo tarpu Štutgarto lietuviams, esą, patasta kreiptis į vokiečių šalpos organizaciją "Caritas". Rašoma net dar daugiau. Inž. Prosinškis mini, kad Balfo pirm. Končiui lankantis Vokietijoje, skriaudžiamieji, esą, norėjo p. pirmininkui pasiskųsti, bet skundo Balfo pirmininkas nepriėmęs, motyvuodamas tuo, kad jis Vokietijoje lankąs ne Balfo reikalais. Taigi sukiaulimimas eina toliau. Eina kalbos, kad sukiaulimimo Balfas siekia visais galimais būdais. Ir tai daroma taupumo sumetimais, kad daugiau gėrybių liktų centre.

NAUJA PERSIUNTIMO AGENTŪRA

Išsteigė nauja siuntinių persiuntimo bendrovė, kuriai vadovauja Stasys Grubliauskas. — Vadinasi: "Amerlit Supply Co." Import & Export. Gift, parcel service.

Adresas: 2221 W. Cermack Rd. Maistas siunčiamas iš Danijos. Taip pat persiunčia vaistus ir medžiagas. Aštuonių (8) svarų siuntinys ir daugiau — kainuoja vienu trečdaliu pigiau, negu kitur. Galutinis paketo svoris 44 svarai.

ODOS! ODOS!

J. LEVISO — wholesale
 Leather — Findings, 424 So. Central Park.
 Phone Van Buren 6-4323.

Paskambinus rytą prieš 7 val. 30 min. ir po 8 val. 30 min. vakare, pristato į Jūsų nurodytą vietą odas padams ir puspalžiams. Atvažiuoja su pilnu troku ir patys galite pasirinkti. Batų taisytojams ir siunčiant odas į Lietuvą — geriausias pasirinkimas.

Nekilnojamo turto pirkimo — pardavimo reikalais kreiptis:
Alg. BUDRECKAS
REALTY
 4081 Archer Ave.
 (prie California Ave)
 Tel.: LAfayette 3-3384

NAUJA MAISTO PRODUKTŲ KRAUTUVĖ
 649 West 119 St.
 Sav. Juozas Bešonis
 WA 8-2009 ir FR 6-6336.
 Pristato į namus, taip pat pabūvams ir parengimams maisto ir mėsos gaminius.

ARS-FOTO STUDIJA

3210 So. Halsted St., Chicago, Ill. daro įvairių dydžių portretus. Atlieka Studijos ir Foto mė-gėjų darbus. ir nuotraukas. Aprūpina gera filmine medžiaga.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR Sinclair GAZOLINO STOTIS

'Perdirbami motorai, stabdžiai, transmisijos, keičiamos dalys. Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Garantuotas darbas.
A. STANEVIČIUS
 Garažo tel: REpublic 7-9842 Namų: WALbrook 5-5934
 2611 West 71 Street

LIUDĖSIO VALANDŲ Sėukite

MAŽEIKA & EVANS
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

6845 So. Western Ave. Air Conditioned kopyčia
 REpublic 7-8699 — 7-8601 Automobiliams vieta
 Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime kopyčią arčiau Jūsų namų.

THE BIGGEST DOLLAR IN THE WORLD IS THE DOLLAR YOU SAVE.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
 6245 So. Western Ave. Tel. GROvehill 6-7575 Chicago, Illinois

Atdara: pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 2 valandos po pietų.

Remiantis Chicago Savings Bendrovės praeitimi, nuo pat jos įsikūrimo 1924 metais, jos pavyzdinga biznio tvarka, ypatingai indėlių saugumo ir dividendų našumo atžvilgiu, nėra saugesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupomus pinigus. Pasidėję taupinius pas mus gausite ne tik takti saugumą — jų apdraudimą iki \$10,000.00, augštą dividendą, bet ir daugelį kitų patarnavimų veltui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti.

Taupytojų patogumui Chicago Savings Bendrovės įstaiga yra viena iš gražiausių ir moderniausių įrengtų visoje Illinois Valstybėje.

Lietuviai gyvenantieji už Chicago ribų, nežinrnt kurioje Suvienytų Valstybių dalyje jie begyventų, gali taupyti pinigus paštu. Rašykite dėl informacijų. Mūsų turtas \$21,000,000.00.

IŠNUOMOJAMAS

geras, šviesus (kampinio namo) 5-kių kambarių butas. — Apšildomas centraliniu šildymu ir visais patogumais. Čia gyvena ketetas lietuviškų šeimų.

Buto adresas: 5103 Co. Carpenter (kampas 51-mos g. ir Carpenter). Kaina nebrangi — 65 dol. mėnesiui. Telef.: BO 8-5369.

JAUKIAI

PRALEISI VAKARĄ CICERO UZEIGOJE LITUANICA

pas TADĄ KAZIMIERAITI. Čia be gardžių gėrimų ir užkandžių, yra įvairių žaidimų: 4920 West 14th Str., Cicero 50, Illinois. Telef.: TOWnhall 3-9601

Jeį nori svečią pavalikinti, — Pasidalint su juo savaisiais sielvartais, Tad laiko, mielas, negaišinki, Skubėk pas Šimulį vedančiais keliais.

Vaišinki svečią Budweiser alumi
 Ir gėrimais pirktais —

SIMULIS LIQUOR Inc.
 5640 W. 87 St. Oaklawn

LIETUVISKA DRAUDŲ AGENTŪRA

Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudos — asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms. Valstybės patvirtintos kainos.

Agentams ir brokeriams aukščiausi komisai. AUTOMOBILIŲ FINANSAVIMAS. Bankiniai procentai. Nauji automobiliai 4% — vartoti — 6%. Veikia Notariatas. Smulkesniam ir nemokamai informacijai gauti skambinkite, rašykite, užekite —

JONAS KIRVAITIS

INTERSTATE INSURANCE AGENCY
 6108 So. Ashland Ave., Chicago 36, Ill. Tel.: WALbrook 5-5671

AUTO TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS

Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Fire-tone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.
 1934 W. 59th Street — Tel.: GROvehill 6-9136
 M. ČESAS, patyręs automobilių specialistas

LIETUVIŲ AUDITORIJA

3133-37 So. Halsted Str. Telef. VI-2-6172

POKYLIAMS KONCERTAMS VESTUVEMS

4Sales

Moderniškai įrengtos **VIRTUVĖS** (su maistu ar be maisto) išnuomojamos neaukštomis kainomis.

Jūsų patogumui čia pat

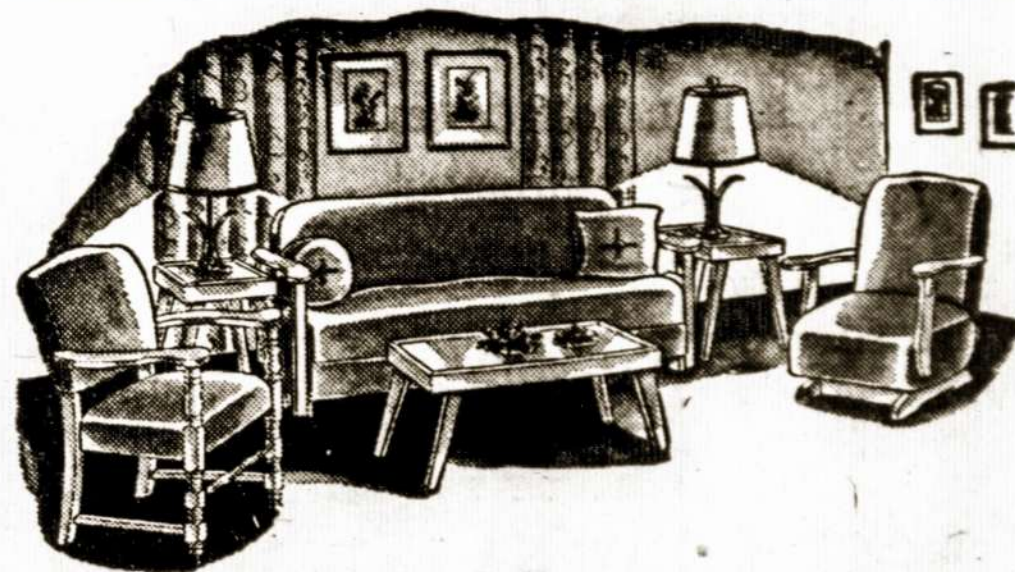
BARAS

Jaukus putojančių taurių pavėsis ir žavi muzika.

ĮVAIRŲ PATAISYMAI IR DAŽYMAS
 NAUJŲ NAMŲ STATYBA
 LIUDAS TAUJENIS
 6828 S. Maplewood Ave.
 Tel.: HE. 4-5848

WALTER SASNAUSKAS

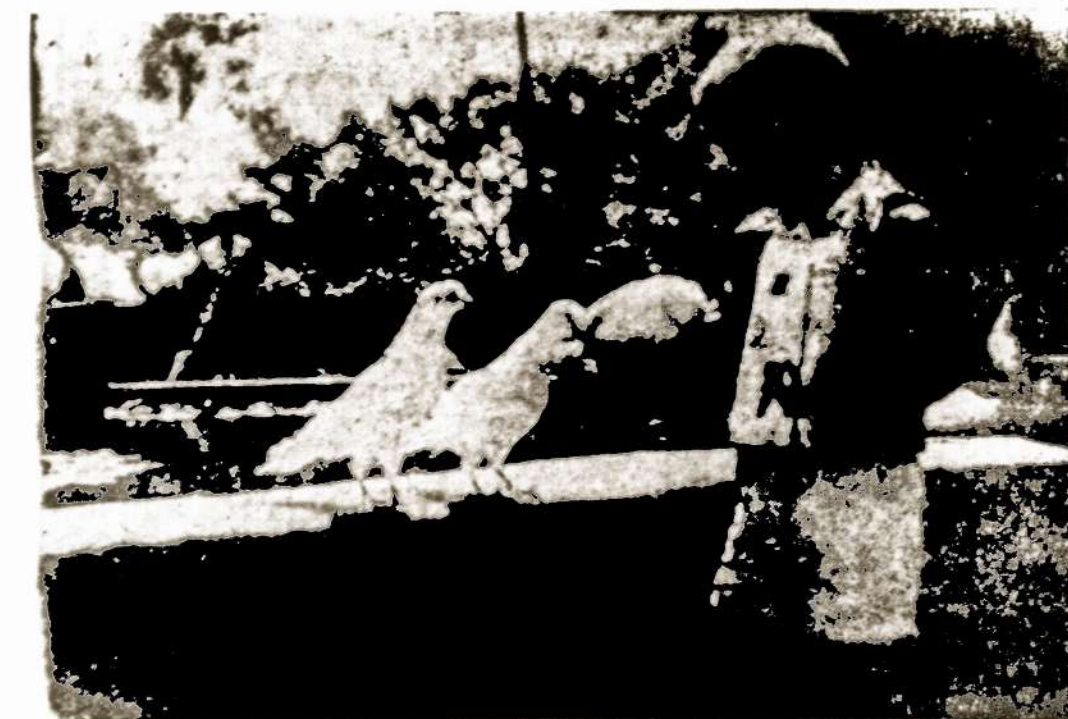
2534 West Marquette Rd.
 Chicago 29, Ill.
 Telef.: GROvehill 6-8402.
 Stato naujus namus pagal artį ir planus.
 Atlieka įvairius remonte darbus.

Moderniausius baldus, naujausias televizijos aparatus žinomiausią firmų, įvairias kromis, kilimus ir viską, kas reikalinga namų įrengimui Jūs pirkite pigiau

Lietuvių PREKYBOS Bendrovėje ROOSEVELT FURNITURE Co., Inc.

2310 West Roosevelt (12-1 St.). Tel.: SEeley 3-4711
 Pats įmonės vedėjas Feliksas RAUDONIS Jus maloniai sutiks, parodys ir duos praktiškų patarimų Jums rūpimais reikalais.

Kūdikis ir balandžiai vasaros žalume

Siunčiu Jums, Laisvajai Lietuvai, skaitytojams ir skautų rėmėjams iš Jubiliejinės Jamboros. — Turiu malonumo pranešti, kad čia Lietuva ir jos skautai yra atstovaujami ir trispalvė kas rytą pakyla trijose pastovyklėse: Copenhagen, Rover Moot'e ir Indoboje. Jūsų ps. Ant. Banionis

Taip pat pigiai išnuomojama krautuvei bei kitam reikalui didelė patalpa, apšildoma, su visais patogumais (buvęs moterų salonas). Adr.: 5103 So. Carpenter Str. (kampas 51-mos ir Carpenter gatvių). Telef.: BO. 8-5369.

Ką jie dirba

Čikagos burmistras ir
ponia Richard J. Daley

Suruošė labai šaunų Konsulariniam Korpusui priėmimą spalio 29 d. vakare, Blackstone viešbutyje. Salė ir stalas buvo išpuošta gėlėmis ir 49 valstybių vėliavomis, o jų žmonos — Čikagos Simfonijos plokštelėmis. Čikagos vėliava yra balta su dviem mėlynom juostom, tarpe kurių yra keturios raudonos žvaigždės.

Daužvardžiai sako, kad jų 20 metų buvimas Čikagoje laike, nė vienas burmistras nebuvo suruošęs tokio šaunaus ir ištaigingo priėmimo.

Čikaga, matoma, ryšium su projektuojamu ir ruošiamu jūros uostu (Seaway Port), deda pastangas pasidaryti nauju pasaulinio masto prekybos ir transporto centru. Ji jau yra paskelbus šūkį: "Chicago, New World Center of Trade and Transportation".

Dr. V. Misiulis,

Lietuvių nacionalistų veikėjas Detroito, šiais metais jau kelis kartus lankėsi Čikagoje, Klevelande, Niujorke, Toronte ir kituose miestuose. Dr. V. Misiulis turi konkrečių planų nacionalistinei veiklai pagyventi.

Maj. J. Pyragius,

Lietuvoje pagarsėjęs lakūnas, dabartiniu metu gyvena Australijoje ir rengiasi išleisti savo atsiminimų knygą.

Dr. J. Makštutis,

Du metus išstarnavęs kariuomenėje, su šeima grįžo Čikagon ir įsigijo nuosavą namą. Šiuo metu jis rengiasi atidaryti gydytojo ofisą. Prieš išvykstant į kariuomenę, dr. Makštutis ofisas veikė prie Garfield ir Ashland gatvių kampo.

Petrui Matakūnui,

Gyvenančiam Brukljne, N. Y., zarasičių suvažiavimas pavedė rinkti istorinę medžiagą apie Zarasų kraštą, kuri numatoma išleisti atskira knyga. Šiam darbiui P. Matakūnas stengiasi sutraukti kuo daugiau bendradarbių.

L. L. skaitytojas Jonas Gilius ir žmona Lijana —

Susilaukė antro sūnaus. Gilius dirba braižytoju Meissner Engineers kompanijoje.

Aleksas Šviraga ir Br. Macianskis,

Š. m. lapkričio 9—10 d. d., Čikagoje, 3206 So. Halsted Str., atidarė restoraną — valgyklą "Gai-va". Atidarymo dienomis atsilankė tiek daug valgytojų, kad trys patarnautojos, šuoliais bėgiodamas nuo stalo prie stalo, vos tik suspėjo patarnauti. Ir reikia pasakyti, kad buvo ne tik didelis valgių pasirinkimas, bet kas svarbiausia — valgiai buvo gana skoningai pagaminti ir iš šviežių produktų.

Ganesingostos seserys padeda lietuviams

Čikagoje veikiantį Galesingų-ųjų Seserų Draugiją nuolat remia Lietuvoje ir Sibire esančius lietuvius. Po neseniai įvykusio rudinio baltaus lietuvių seserys vėl paskyrė gražią auką vienai Sibire vargančiai šeimai. Lietuvių visuomenė turėtų šios draugijos veiklą nuosirdžiai remti.

Čikagon atvyko V. Gaučiaus šeima

Čikagiečio lietuvių V. Gaučiaus žmona Monika, dukterė Rūta ir sūnus Ramutis, po ilgų ir sunkių pastangų, buvo išleisti iš Sibiro ir atvyko Čikagon. Gaučiaus advokatas išleidimo reikalu kreipėsi į patį Chruščevą. Šeimai susijungti pavyko po 11 nesimatymo metų. V. Gaučius yra J. A. V. pilietis.

"Laisv. Lietuvos" redakcija

Dar ir dabar gauna laiškus iš savo skaitytojų, kurie labai nepalankiai atsiliepia apie "Drauge" spausdintus M. Krupaviciaus atsiminimus.

BRIDGEPORTO KOLONIJA STEBINA SAVO AUGIMU

Čikagos Bridgeporto kolonija vis gausėja lietuviškais įmonėmis.

Lapkričio 9 ir 10 d. d. įvyko jaukaus restorano "GAIVA", 3206 So. Halsted St., atidarymas. Šeimininkai Aleksas Šviraga ir Bruno Macianskis užtikrina sveikus, gardžiai pagamintus valgius ir rūpestingą patarnavimą. Virtuvė paruošia gausius tautinius patiekalus. "Gaivoje" jaučiai praleisit šeštadienius ir sekmadienius. Patalpos gražiai atremontuotos.

Pirmoji tokia, ypatingai moderniai įrengta, importuotų ir namie gamintų maisto produktų ir skanėstų krautuvė "Bridgeport Delicatessen" jau puikiai veikia Bridgeporte, 3146 So. Halsted St. Savininkė Ona Literskienė džiaugiasi pasisekimu ir yra pasiryžusi patenkinti pirkėjų poreikius.

KUR YRA SVEIKA IR SKANU VALGYTI?

GAIVA

LIETUVIŲ VALGYKLA

3206 So. Halsted Street
Naujai atremontuota.

RETO GRAŽUMO KANKLĖS

Gautos Kanklės iš Europos ne tik puikiai skamba, bet ir labai gražiai atrodo. Jos pagamintos pagal muz. B. Pakšto nurodymus. Gaunamos pas J. Karvelį, 3322 S. Halsted Str., Chicago, Ill. Telefonas: YArds 7-0677.

P.S.: Taip pat pas J. Karvelį gausite ir į Lietuvą galite pasiųsti:

Šveicariškus laikrodžius, Akordeonus įvairių rūšių, Rašomas ir Siuvasmas mašinas, Deimantinius peilius — stiklui pjausti,

Foto aparatus, Ir visą eilę kitų prekių. Reikalaukite informacijų ir katalogų.

LASO GYVENIMAS ANGLIJOJE

"Tėvų Žemė", kuri eina trečius metus, šiemet išleis kelis numeris, ilgesnį laiką neišėjo. Šio mis dienomis pasirodė šių metų 5 nr. Turinys, kaip ir visuomet, įvairus, įdomus. Dar spausdinamas rotatoriumi, bet ateityje tikimasi, kad pereis į spaustuve. Ši laikraštį redaguoja A. J. Kaulėnas. Leidėjas: Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Anglijos Vietininkijos valdyba. Šio numerio garbės leidėjai — Londono LASO skyrius ir R. Pauliukonis ir rėmėjas — K. Deveikis.

— Manchestrė perorganizuotas LASO skyrius ir valdybą sudaro: pirm. — J. Verbickas, sek. — J. Šablevičius ir išdin. — A. Pūpelis.

— Londone vyrų choras vėl atgijo ir ėmė vadovauti muz. Vincas Mamaitis.

— Derby įsikūrusi LASO grandis, kuriai pirmininkauja P. Sarapinas. Numatę artimiausiu laiku ruošti pramoją, pajavirinant lietuvišką tremties gyvenimą. Grandis finansškai gerai stovi.

— Mirė Nottinghamo LASO skyriaus narys Vladas Miškinis.

— Londono LASO skyriaus dra mos mėgėjų ratelis, vadovaujamas P. Mašalaičio, repetuoja Vyt. Alanto "Buhalterijos klaidą". Pastatyme dalyvauja: A. Adomaitienė, D. Dulskytė, B. Jasinskiėnė, J. Baublys, S. Blotnys, A. Demenis ir G. Kaulėnas.

— Nottinghamo skyriaus narys J. Biržvilkas su žmona ruošia persikelti į Kanadą.

— Buvo sunkiai susirgęs Nottinghamo skyriaus narys Br. Pūpelis, kurio sveikata kiek taisosi.

— Londono skyriaus narys A. Puskunigis turėjo sunkią operaciją, bet laimingai baigėsi ir sveikata gerėja.

— PLB Anglijos krašto naujai išrinktoji valdyba pasiskirstė pareigomis: pirm. — M. Bajorinas, Vicepirm. — A. J. Kaulėnas ir J. Baublys, sek. — S. Kasperas ir išdin. — P. Bulaitis.

— Atstovais į Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimą Amerikoje — New Yorke, išrinkti: M. Bajorinas, A. J. Kaulėnas, inž. J. Baublys, A. Grikinas, S. Kasperas, kun. A. Kazlauskas ir rašyt. F. Neveravičius.

RUDENIUI, ŽIEMAI IR VISIEMS METŲ LAIKAMS:

Sportinių, Darbinių ir Išveiginių Drabužių bei batų Geriausias pasirinkimas tik pas:

Telef.: YA 7-1272

H. SEIGAN

Užėik ir įsitikinsi, kad čia gausi geresnes prekes ir pigesnėmis kainomis, nei kitur.

Be to, čia gausi ilgesniam išsimokėjimui be nuošimčių ir susikalbėsi lietuviškai.

ČIKAGOS IR APYLINKĖS LIETUVIŲ ORGANIZACIJŲ VADOVYBĖS

Čikagos Lietuvių Taryba praneša, kad Čikagos ir apylinkės organizacijų atstovų metinė konferencija yra šaukiama š. m. LAPKRIČIO mėn. 17 d. (sekmadienį) 1 val. 30 min. p. p., Lietuvių Auditorijoje — 3133 So. Halsted Str.

Čikagos Lietuvių Taryba kreipiasi į visas patrijotines lietuvių organizacijas ir prašo prisijusti konferencijon savo atstovus: nuo kiekvieno pilno ar nepilno 25 narių skaičiaus siunčiamas vienas atstovas.

Tik mūsų visų bendru darbu ir sujungtomis jėgomis yra galima sėkmingiau vesti kovą dėl Lietuvos išlaisvinimo, reikšti laisvajam pasauliui Lietuvių tautos vargus, priminti okupantų jai daromą skriaudą ir kartu įspėti, koks pavojus grėšia iš bolševikų laisvoms tautoms.

Tam darbiui vykdyti yra reikalinga nemaža lėšų. Todėl organizacijos prašomos šios konferencijos proga Tarybai paskirti aukų.

Konferencijoje bus pranešta apie Tarybos veiklą, pastarta dėl ateities darbų, išklaudyta atstovų sumanymai bei pasiūlymai ir išrinkta Taryba 1958 metams.

Jeigu kuri organizacija dėl kokių nors priežasčių šio pranešimo atskirai negautų, o jį perskaitytų tik spaudoje, — yra taip pat maloniai prašoma atsiųsti į konferenciją savo atstovus.

Visi yra laukiami ir kiekvienas bendradarbiavimas Lietuvos laisvinimo byloje yra branginamas.

Nepamirškite savo lietuviškos pareigos. Junkime aukščiausias lietuvių tikslui savo jėgas ir stiprinkime Lietuvos vadavimo darbą.

Čikagos Lietuvių Tarybos vardu:
Teodoras Blinstrubas,
Tarybos Pirmininkas
Dr. Kazys Drangelis,
Vykdomasis Sekretorius

TIK SUTARTINAS DARBAS DUODA GERUS RZULTATUS

Lietuvių Susivienijimas Amerikoje, sutrumpintai SLA vadina- mas, susideda iš įvairių pažiūrų narių, gražiai sugyvenančių didžiulėje savišalpos organizacijoje. Todėl eilė SLA kuopų paskirų veikėjų ir šiaip nuosirdžiai nusistatusių narių, galvoja, kad ir organizacijos vyriausioji vadovybė — Pildomoji Taryba, turi visų pažiūrų narius reprezentuoti ir į vyriausiąją vadovybę turi įeiti visų srovių asmenys atitinkamoje proporcijoje. Tokią proporciją išlaikyti, itin, yra svarbu, reikalinga ir būtina, nes: 1) tik su atatin- kama proporcija organizacijos interesai turi didžiausius galimus būti apsaugotais; 2) tokia proporcija geriausiai gali padėti organizacijai išsilaukinti ir augti, ir 3) iš patyrimo gerai žinome, kad vienos srovės vadovybė, neat- sižvelgiant kokia ji gera būtų, niekad nebuvo ir nebus gera, kas kenkia pačiam Susivienijimui. Šitokiems pagrįstems ir svei-

kintiniems sumetlams pritaria Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, Sandara ir Liaudininkai. Todėl į Pildomąją SLA Tarybą yra siūlomas koalicionis sąstataš šios sudėtis:

Prezidentu — P. Dargis, vice- prezid. — Alena Devenienė, sek- retorium — dr. M. J. Vinikas, iš- dininku — A. Čiaplikas, išdo glo- bėjais — Jonas Valaitis ir S. Brie- dis, daktaras kvotėjas — dr. S. Biežis.

SLA kuopų ir veikėjų komite- tas, visus SLA narius, nominaci- jose į Pildomąją Tarybą, o taip ir renkant pavasaryje, prašo balsuoti už aukščiausiai išvardintus, gerai žinomus ir pilno pasitikėjimo nu- sipelniusius asmenis.

SLA kuopų ir veikėjų Komitetas

"DAINAVOS" ANSAMBLIS

"Dainavos" ansamblio valdyba, išrinkta spalio 24 d. visuotiniame narių susirinkime, pareigomis pasiskirstė sekančiai:

A. Dzirvonas — pirmininkas, V. Radvys — vicepirmininkas, Br. Maciukevičius — vicepirmininkas, S. Džiugienė — sekretorius, V. Momkus — kasininkas, I. Radienė ir E. Slavinskas — valdybos nariai.

Visais reikalais kreiptis šiuo adresu: A. Dzirvonas, 4358 So. Washtenaw Ave., Chicago 32, Ill. Telefonas YA 7-2322.

Skaitydami KARIJ būsite gerai informuoti apie pasaulinius įvykius, rasite straipsnių iš karišės ir Lietuvos istorijos, retais paveik- slais iliustruotų ir Lietuvos kariu- atsiminimų iš įvairių laikų.

Metinė prenumerata \$ 5 00; ra- šykite: KARYS, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

BRUNO
kepyklos gaminiai
bąigla užkariauti Čikagos rinką, nes

**Kas Valgo Bruno Duoną
Visad Žydi Kaip Aguona**

Bruno Macianskas
3339 Litanica Ave. Telef.: Clifside 4-6376

Parūpina apdraudas ir dvigubus aliuminiūsus langus

DRAUDŽIU: namus, automo- bilius, baldus, langus ir kita, su- teikdamas Jums ramybę nelai- meje.

Jūsų patogumui, gaminu dvi- gubus aliuminiūsus langus, suma- žindamas apšildymo išlaidas ir darbą —

JUOZAS SPAITIS

3261 So. Halsted Str.
Telef.: Victory 2-6469

Išnuomuojava SALĖ VESTUVĖMS, POKYLIAMS
Tel.: TO - 3-9695

STEVE'S CLUB

Kepti viščiukai ir vėziai

STEPAS GOBIS —
Savininkas

1500 S. 49-th Avenue,
Cicero 50, Ill.

GYDYTOJAI

Dr. S. Biežis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofisas — 3148 West 63rd Street
CHICAGO, ILL.
Ofiso telefonas: Prospect 8-1717
Valandos: po pietų 1—3; vak. 7—9,
tikrai antradieniais ir penktadi-
eniais.
Trečiadieniais ir sekmadieniais ofi-
sas uždarytas.
BUTAS: 3241 W. 66th PLACB
Tel.: RE 7-7868

Tel.: ofiso AR 6-0161
rez. GR 2-9203

Daktaras

JUOZAS BARTKUS

Gydytojas ir Chirurgas
2336 W. Chicago Ave.,
Chicago 22, Ill.
Val.: 1—3:30, 6—9 p. p. pirmad.,
antrad., ketvirtad., penktad.;
11 val. ryto — 2 val. p. p. šeštad.
Tik susitarus trečiadieniais.

DR. JUOZAS PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS

4253 So. Archer Ave.

Įėjimas iš Whipple Ave.
Priėmimo valandos:
nuo 10 iki 12,
nuo 2 iki 6 ir nuo 7 iki 9 val.
Išskiriant trečiadienius
ir sekmadienius.
Šeštadieniais nuo 10 iki 4 val.
Telefonas:
ofiso LAfaet 3-4949
namų CE 3-7786

Vaistinė

Savininkas

Pr. A. Šimkus

3301 South Halsted Street
Tel.: Virginia 9080 ir 9081.
Didelis pasirinkimas įvairių kos-
metikos dalykų ir malonus patar-
navimas pačio savininko
Pr. Šimkaus

Atsiskyrimas nuo savo žemės
yra visados labai skaudus, nes tai
yra atsiskyrimas nuo savo paties
gyvenimo ir nuo savo paties dvasios.
Palikęs tėvynėje savo širdį,
žmogus blaškosi ir nerimsta. Jis
pergyvena savyje, kaip nepilna,
kaip suskilusį, neturintį savos vie-
tos ir savo darbo. Tėvynės ilgesys
yra žmogiškosios pilnatvės ilgesys.
Prof. dr. A. Maceina